

PUB. OVIDII
NASONIS

DE
TRISTIBUS
LIBRI V.

CUM
ANNOTATIONIBUS

Minimè rejiciendis.

*Mendis innumeris repurgati, &
Variis passim Lectionibus aucti.*

LONDINI,

Typis THO. HODGKIN, pro Societate
Stationariorum. MDCCXIV.

PU

Alloqu

PArv
He
Vade,
Infe
Nec te
Non
Nec t
Can
Nec f
Hir
Felice
Fort
Neve
De
Vade
Con
Si qui
Si
Vivere
Id
Atq; i
Ne,
Protin
Et
Tu
Cau
nveni
Car
Et tac
Sit

PUB. OVID. NASONIS
De TRISTIBUS Lib. I.

ELEGIA I.

*Alloquitur Librum ut Romam vadat, & quid ei
faciendum sit admonet.*

PArve (nec invideo) sine me Liber ibis in urbem : *Ex Tomo*
Hei mihi 1 quod domino non licet ire tuo ! *Romam.*
Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse ; *1 quo.*
Infelix habitum temporis hujus habe.
Nec te purpureo velent vaccinia 2 succo ; *2 fuco.*
Non est conveniens luctibus ille color :
Nec titulus minio, nec cedro charta notetur ; *Cedrimo o-*
Candida nec nigrâ cornua fronte geras : *leo chartas*
Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes, *contra ca-*
Hirsutus 3 passis ut videare comis. *riem illine-*
Felices ornent hæc instrumenta libellos ; *bant.*
Fortunæ memorem te decet esse meæ. *3 sparsis.*
Neve liturarum pudeat ; qui viderit illas,
De lachrymis factas 4 sentiat esse meis. *4 sentiet.*
Vade Liber, verbisque meis loca grata saluta ;
Contingam certè quo licet illa pede.
Si quis, ut in populo nostri non immemor 5 illo, 5 *illic.*
Si quis, qui quid agam forte requirit, erit :
Vivere me 6 dices, salvum tamen esse negabis ; *6 dicat.*
Id quoque quod vivam munus habere Dei.
Atq; ita 7 tu tacitus quærenti plura ; Legendum : 7 *te cautus*
Ne, 8 quæ non opus est, forte loquare, 9 cave. 8 *quod*
Protinus admonitus repetet mea crimina lætor, *opus non.*
Et peragar populi publicus ore reus. *9 dabis.*
Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis : *1 Neu.*
Causa patrocínio non bonâ 2 major erit. *2 pejor.*
Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,
Carmina nec siccis perlegat ista genis.
Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet,
Sit mea, lenito Cæsare, pœna 3 levis. *3 minor.*

- 1 *ille.* Nos quoque, quisquis erit, ne sit miser ipse, precat
 2 *misero.* Placatos 2 miseris, qui volet esse Deos: (mur
 Quæq; volet, rata sint; ablataq; principis ira
 Sedibus in patriis det mihi posse mori.
 Ut peragas mandata, Liber, culpabere forsan;
 Ingeniique minor laude ferere mei.
Judicis of- Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
ficium. Quærere: quæsito tempore tutus eris.
Alacritas Carmina proveniunt animo deducta sereno:
ad poema- Nubila sunt subitis tempora nostra malis.
ta. Carmina secessum scribentis & otia quærunt:
 Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
 Carminibus metus omnis abest; ego perditus en
 Hæsurum jugulo jam puto, jamq; meo. (sem
 3 *quod.* Hæc quoq; 3 quæ facio judex mirabitur æquus
 Scriptaque cum venia qualiacunq; leget.
 Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus;
 Ingenium tantis excidet omne malis.
 Deniq; securus famæ Liber ire memento,
 Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.
 Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
 Nec tibi sit ratio laudis habenda tuæ.
 4 *honore.* Donec eram sospes, tituli tangebar 4 amore,
 Quærendiq; mihi nominis ardor erat.
Studiam Carmina nunc 5 simulo, studiumq; quod obfuit odi
obfuit Ovi- Sit satis ingenio sic fuga parta meo.
dio. I tamen; 6 & pro me tu, cui licet, aspice Romam
 5 *si non.* Dii facerent 7 posses non meus esse Liber.
 6 *I pro.* Nec te quod venias magnam peregrinus in urbem
 7 *Possẽm* Ignorum populo posse venire puta.
nunc. Ut titulo careas, ipso noscẽre colore;
 8 *Liquet.* Dissimulare velis te 8 licet esse meum.
 Clam tamen intrato, ne te mea carmina lædant;
 Non sunt ut quondam plena favoris erant.
 9 *quia.* Si quis erit, qui te 9 quoddam sis meus, esse legendum
Libri Amo- Non putet, è gremio rejiciatq; suo;
rum obfue- Inspice, dic, titulum; non sum præceptor amoris
runt Ovi- Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.
dio. Forsitan expectes 1 an in alta palatia missum
 1 *ut.* Scandere te jubeam, Cæsareamq; domum:

Ignos
Ve
Esse
Nu
Terre
Un
Nec
Ex
Vita
Op
Me
Ma
Quic
Ser
Et m
Ill
Ergo
5
Dum
Ica
Diffi
Di
Si po
Mi
Si qu
Ti
Luce
Pe
Nam
So
Tan
(N
Qua
Et
Cum
Co
Aspi
Q
Cate
Et

Ignoscant angusta mihi loca, diiq; locorum ;
 Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina, sed timeo, qui nocuere, deos.
 Terretur minimo pennæ stridore columba
 Unguibus, accipiter, faucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet 1 discedere, 2 si quæ 1 *secedere.*
 Excussa est avidi dentibus agna lupi. 2 *siqua.*
 Vitaret cœlum Phaeton, si viveret; &, quos
 Optârat stultè, 3 tangere nollet equos. 3 *jungere.*
 Me quoque, quæ fensi, fateor Jovis arma timere ;
 Me reor infesto, cùm tonat, igne peti.
 Quicunq; Argolicâ de classe Capharea fugit,
 Semper ab Euboicis vela retorquet aquis: 4 *cave.*
 Et mea cymba semel vastâ percussâ procellâ, 5 *Ut.*
 Illum, quo læsa est, horret adire locum. 6 *Icarias*
 Ergo 4 cave, Liber, & timidâ circumspice mente; 7 *nomine.*
 5 Et satis à media sit tibi plebe legi. 7 *aquas.*
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, 6 Icariis nomina fecit 7 aquis. *Icari ex-*
 Difficile est tamen, hic remis utaris an aurâ, *emplum.*
 Dicere; consilium resq; locusq; dabunt. *Occasiones*
 Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis *in dandis*
 Mitia, si vires fregerit ira suas; *literis quæ-*
 Si quis erit, qui te dubitantem & adire timentem *rende.*
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur, adi.
 Luce bonâ, dominoq; tuo felicior ipso,
 Pervenias illuc; & mala nostra leves.
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto;
 (Nam spes est animi nostra timore minor,) *Sunt enim*
 Quæque quiescebat, ne mota resæviat ira, *& ingenio*
 Et pœnæ tu sis altera causa cave. *rum liberi.*
 Cùm tamen in nostrum fueris penetrabile receptus,
 Contigerisq; tuam scrinia 8 parva domum; 8 *curva.*
 Aspicias illic positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem;
 Cætera turba palam titulos 9 ostendit apertos, 9 *ostendet.*
 Et sua detectâ nomina fronte 1 gerit; 1 *geret.*

- Libri Amor- ris.* Tres procul obscurâ latitantes parte videbis;
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
1 Telego- nasque. Hos tu vel fugias; vel, si fatis oris habebis,
 OEdipodas facito, 1 Telegonosque voces:
 Deque tribus moneo, si qua est tibi cura parent.
 Ne quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Metamor- phoses Ovi- dii. Sunt quoq; mutatæ ter quinq; volumina formæ
 Nuper ab exequiis carmina rapta meis.
 His mando dicas, inter mutata referri
 Fortunæ vultum corpora posse meæ.
 Namq; ea dissimilis subitò est effecta priori,
 Flendaq; nunc, aliquo tempore læta fuit.
 Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam
 Sed vereor tardæ causa fuisse 2 moræ.
 3 *Quod si.* 3 Et si, quæ subeunt, tecum, liber, omnia ferro
 Sarcina laturo magna futurus eras.
 Longa via est, propera; nobis habitabitur orbis
 4 *patriâ.* Ultimus; à 4 terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

*Supplicatio ad Deos ut ab imminente naufragio
 eum incolumem servant.*

- D**li maris & cœli (quidenim nisi vota supersunt
 Solvere quassatæ parcite membra ratis.
 Neve precor magni subscribite Cæsaris iræ;
 Sæpe præmente Deo fert Deus alter opem.
 Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo
 Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
 Oderat Æneam propior Saturnia Turno;
 Ille tamen Veneris 5 numine tutus erat.
 Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Ulyssem;
 Eripuit patruo sæpe Minerva suo.
 Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
 6 *Quid.* 6 Quis vetat, irato, numen adesse, Deo?
 Verba miser frustra non proficientia perdo;
 Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ;
 7 *dicta.* Terribilisq; Notus jactat mea 7 verba, præcesqu
 Ad quos mittuntur, non finit ire deos.
 Ergo iidem venti, ne causâ lædar in unâ,
 Velaque nescio quo, votaue nostra ferunt.

Me miserum ! quanti montes volvuntur aquarum ! *Hyperbole.*

Jam jam tacturos sidera summa putes. *Mare Scythicum.*

Quantæ diducto subsidunt æquore valles !

Jam jam tacturos tartara nigra putes. *1 aspicias.*

Quocunq; 1 aspicio, nihil est nisi pontus & 2 aër ; 2 *Æther.*

Fluctibus hic 3 tumidus, nubibus ille minax : 3. *tumidis.*

Inter utrumq; fremunt immani 4 murmure venti ; 4 *turbine.*

Nescit cui domino pareat unda maris.

Nam modò purpureo vires capit Eurys ab ortu ;

Nunc Zephyrus sero vespere missus adest.

Nunc gelidus 5 sicca Boreas bacchatur ab Arcto ; 5 *Scythica.*

Nunc Notus adversâ prælia fronte gerit.

Rektor in incerto est ; nec quid fugiâve, petâve

Invenit, ambiguis ars stupet ipsa malis.

Scilicet occidimus, nec spes 6 est ulla salutis ; 6 *nisi*

Dúmque loquor, vultus 7 obruet unda meos. *vana.*

Opprimet hanc animam fluctus, frustra q; 8 precanti 7 *obruit.*

Ore necaturas accipiemus aquas. *8 petenti.*

At pia nil aliud quàm me dolet exule conjux ;

Hoc unum nostri 9 scitque gemitque mali. *9 fletque.*

Nescit in immenso jactari corpora ponto,

Nescit agi ventis, nescit adesse necem.

O benè quod non sum mecum conscendere passus ; 1 *Dii lævè.*

Ne mihi mors misero bis patienda foret !

At nunc, ut peream, quoniam caret illa peric'lo,

Dimidiâ certè parte superstes ero.

Hei mihi ! quàm celeri micuerunt nubila flammâ !

Quantus ab æthereo personat axe fragor !

Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,

Quàm grave balistæ mœnia pulsat onus.

Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes ;

Posterior nono est, undecimoque prior.

Non lethum timeo ; genus est miserabile lethi ;

Demite naufragium, mors mihi munus erit.

Est aliquid fatóque suo ferroque cadentem

In solidâ moriens ponere corpus humo ;

2 Et mandare suis aliqua, & sperare 3 sepulcrum, 2 *Est man-*

Et non æquoreis piscibus esse cibum. *data suis*

Fingite me dignum tali nece ; non ego solus *aliquid.*

Hic vehor ; immeritos cur mea pœna trahit ? 3 *sepulchra*

- Proh Superi, viridesq; 'Dii, quibus æquora curæ
 Utraq; jam vestras sistite turba minas:
 Quamq; dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
 Hanc finite infelix in loca iussa feram.
- 1 *quam* Si, 1 quoniam merui pœnam, me 2 perdere vultis
commerui. Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.
 2 *pendere.* Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
 Cæsar, in hoc vestrâ non eguisset ope.
 Est illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia; quodq; dedit, cùm volet, ipse feret.
- 3 *læsi.* Vos modo, quos certè nullo, puto, crimine 3 læsos,
 4 *vos, dii.* Contenti nostris 4 jam precor esse malis.
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
 Quod periit, salvum jam caput esse potest.
- 5 *confidat.* Ut mare 5 subsidat, ventisq; ferentibus utar,
 6 *num.* Ut mihi parcatis, 6 non minùs exul ero.
 Non ego divitias avidus sine fine parandi,
 Latum mutandis mercibus æquor aro;
 Nec peto, quas quondam petij studiosus, Athenas,
 Oppida non Asiæ, non mihi visa priùs.
 Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile jocose, tuas. [set?]
- 7 *faciles.* Quod 7 facile est, opto ventos, (quis credere pos-
 8 *vela.* Sarmatis est tellus, quam mea 8 vota petunt.
 Obligor ut tangam lævi fera litora Ponti,
 Quodq; sit à patria 9 jam fuga tarda queror.
- 9 *tam.* Nescio quo videam positos ut in orbe Tòmitas,
 1 *Exilem.* 1 Exilii facio per mea vota viam.
 2 *Si.* 2 Seu me diligitis, tantos compescite fluctus,
 Pronaq; sint nostræ numina vestra rati.
 3 *mei.* Seu magis odistis, iussæ me advertite terræ;
Supplicii Supplicii pars est in regione 3 mori.
pars pere- Ferte (quid hic facio?) rapidi mea 4 corpora venti;
grinari. Ausonios fines cur mea vela vident?
 4 *carbasa.* Noluit hoc Cæsar; quid, quem fugat ille, tenetis?
 Aspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et jubet, & merui; nec quæ damnaverit ille
 Crimina, defendi fâsve piûmve puto.
 Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt,
 A culpâ facinus scitis abesse meâ.

Immo

curæ Immo ita 1 si scitis, si me 2 meus abstulit error, 1 vos.
 Stultaq; mens nobis, non scelerata fuit : 2 malus.
 3 Quod licet è minimis, domui si favimus illi ; 3 Quam-
 Si satis Augusti publica iussa 4 mihi. liber.
 Hoc duce si 5 dixi felicia secula, proq; 4 tuli.
 Cæsare thura 6 pius Cæsaribusq; dedi ; 5 duxi.
 Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi ; 6 piis.
 Sin minùs, alta cadens obruat unda 7 caput : 7 maris.
 Fallor ? an incipiunt gravidæ 8 evanescere nubes ? 8 evanesce-
 Viçtq; mutati frangitur ira maris ? re.
 Non casu vos, sed sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

ELEGIA III.

*Ut ex urbe Româ discesserit : nec non Conjugis, &
 suorum lachrymas memorat.*

CUM subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit ;
 Cùm repeto noctem, quâ tot mihi cara reliqui,
 Labitur ex oculis 9 tunc quoque gutta meis. 9 nunc.
 Jam prope lux aderat, quâ me discedere Cæsar 10 dies indi-
 Finibus extremæ jusserrat Ausoniæ. 10 ti exilii.
 Nec mens, nec spatium, fuerat satis apta 1 parandi ; 1 paranti.
 Torpuerant longâ pectora nostra morâ :
 Non mihi servorum, 2 comites nec cura legendi, 2 comitis
 Non aptæ profugo vestis, opisve fuit. non.
 Non aliter stupui, quàm qui Jovis ignibus ictus
 Vivit ; & est vitæ nescius ipse suæ :
 Ut tamen hanc 3 animi nubem dolor ipse removet, 3 animo.
 Et tandem sensus convaluere mei :
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos,
 Qui modò de multis unus & alter erant.
 Uxor amans flentem flens acriùs ipsa tenebat :
 Imbre per indignas usque cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris ;
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunq; aspiceres, luctus gemitusq; sonabant ;
 Formaq; non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virque, meo pueri quoq; funere mœrent,
 Inque domo lachrymas angulus omniſq; habet.

Si

Si licet exemplis in parvo grandibus uti;
 Hæc facies Trojæ, cùm caperetur erat.
Intempesta Jâmq; quiescebant voces hominûmq; canûmq;
nox. Lunâque nocturnos alta regebat equos.
1 ab hæc. Hanc ego suspiciens & 1 adhuc Capitolia cernens,
 Quæ nostro frustra juncta fuere lari;
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
 Jâmque oculis nunquam templa videnda meis:
 Diig; relinquendi, quos urbs habet alta Quirini;
 Este salutati tempus in omne mihi.
 Et quanquam serò clypeum post vulnera fumo,
 Attamen hanc odiis exonerate fugam;
 Cœlestique viro, quis me deceperit error,
 Dicite; pro culpa ne scelus esse putet:
2 quod vos Ut 2 quæ sentitis pœnæ quoque sentiat auctor;
scitis. Placato possim non miser esse Deo.
3 præpedi- Hæc prece adoravi superos ego; pluribus uxor,
ente. Singultu medios 3 impediende sonos.
4 passis. Illa etiam ante Lares 4 sparsis prostrata capillis,
5 extinctos. Contigit 5 extructos ore tremante focos.
6 aversos. Multaque in 6 aversos effudit verba penates,
 Pro deplorato non valitura viro.
 Jâmque moræ spatium nox præcipitata negabat;
 Versaque ab axe suo Parrhasis Arctos erat.
 Quid facerem? Blando Patriæ retinebar amore,
 Ultima sed jussæ nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
7 festines. Vel quò 7 festinas ire, vel unde vide!
 Ah quoties certam me sum mentitus habere
 Horam, propositæ quæ foret apta viæ!
 Ter limen tetigi, ter sum revocatus, & ipse
 Indulgens animo pes mihi tardus erat.
 Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,
 Et quasi discedens oscula summa dedi.
 Sæpe eadem mandata dedi, mēque ipse fefelli,
 Respiciens oculis pignora chara meis. (quam,
Scythia. Deniq; quid propero? Scythia est, quo mittimur, in-
 Roma relinquenda est, utraque justa mora est.
 Uxor in æternum vivo mihi viva negatur,
 Et domus & fidæ dulcia membra domûs.

Quosque

Quosque ego dilexi fraterno more sodales ;
 O mihi Theseâ pectora juncta fide !
 Dum licet amplectar ; nunquam fortasse licebit
 Amplius ; in lucro est quæ datur hora mihi.
 Nec mora ; sermonis verba imperfecta relinquo,
 1 Amplectens animo proxima quæque meo. 1 Comple-
 Dum loquor & flemus, cœlo nitidissimus alto, 1 tens.
 Stella gravis nobis, Lucifer ortus erat. (quam ;
 Dividor haud aliter, quàm si mea membra relin-
 Et pars abrumpi corpore visa suo est.
 Sic doluit 2 Priamustunc, cum in contraria 3 versus 2 Metius.
 Ultiores habuit proditiōis 4 equus. 3 versos.
 Tunc vero exoritur clamor, gemitusque meorum, 4 equos.
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.
 Tunc vero conjux humeris abeuntis inhærens
 Miscuit hæc lacrymis tristia dicta 5 meis : 5 suis.
 Non potes avelli ; simul hinc simul ibimus ambo ; 6 ab.
 Te sequar, 6 & conjux exulis 7 exul ero ; 7 inquit.
 Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus ;
 Accedam profugæ sarcina parva rati.
 Te jubet à patria discedere Cæsaris ira ;
 Me pietas : pietas hæc mihi Cæsar erit.
 Taliq̃ tentabat ; sic & tentaverat antè ;
 Vixque dedit victas utilitate manus.
 Egredior, (sive illud erat sine funere ferri.)
 Squalidus immissis hirta per ora comis.
 Illa dolore 8 amens tenebris narratur obortis
 Semianimis mediâ procubuisse domo.
 Utque resurrexit, fœdatis pulvere turpi
 Crinibus, & gelidâ membra levavit humo ;
 Se modo, desertos modo deplorâsse penates
 Nomen & crepti sæpe vocâsse viri.
 Nec gemuisse minùs, quàm si natæve, meumve
 Vidisset structos corpus habere rogos :
 Et voluisse mori, moriendo ponere sensus,
 Respectuque tamen non 9 periisse mei. 9 posuisse.
 Vivat, & absentem (quoniam sic fata tulerunt)
 1 Vivat & auxilio sublevet usque suo. 1 Dii fa-
 Tingitur oceano custos Erymanthidos Ursæ,
 1 Equoreasque suo sidere turbat aquas. cite.
 Nos

- Nos tamen Ionium non nostrâ findimus æquor
 Sponte; sed audaces cogimur esse metu.
 Me miserum! quantis 1 nigrescunt æquora ventis,
 Erutaq; ex imis fervet arena 2 fretis!
 Monte nec inferior proræ puppiq; recurvæ
 Insilit, & pictos verberat unda deos.
 Pinea texta sonant, pulsi stridore rudentes,
 Aggemit & nostris ipsa carina malis.
 Navita confessus 3 gelidum pallore timorem,
 Jam sequitur 4 victus, non regit arte ratem.
 Utq; parum validus non proficientia 5 rector
 Cervicis rigidæ fræna remittit equo;
 Sic non quo voluit, sed quo rapit impetus undæ,
 Aurigam video vela dedisse rati.
 Quod nisi mutatas emisserit Æolus auras,
 In loca jam nobis non adeunda ferar.
 Nam procul Illyricis lævâ de parte relictis
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Nasoni
 Italia in- Desinat in vetitas, quæso, contendere terras,
 terdicta. Et mecum magno pareat 6 unda Deo.
 6 aura. Dum loquor, & cupio pariter, timeoq; 7 repelli,
 7 revelli. Increpuit quantis viribus unda latus!
 8 parcite. Parcite, cærulei vos 8 saltem numina ponti,
 Infestumq; mihi sit satis esse Jovem.
 Vos animam sævæ fessam subducite morti;
 Si modo, qui periit, non periisse potest.

ELEGIA IV.

Ad amicum, qui etiam in adversis fidus permanserat.

- 9 ullos
 nunquam. O Mihi post 9 nullos unquam memorande sode-
 Et cui præcipuè fors mea visa sua est! (les,
 Attonitum qui me (memini,) charissime, primus
 Ausus es alloquio sustinuisse tuo.
 1 fuisti. Qui mihi consilium vivendi mite 1 dedisti,
 Cùm foret in misero pectore mortis amor.
 Scis benè cui dicam, positis pro nomine signis:
 Officium nec te fallit, amice, tuum.
 Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis,
 2 animæ. Perpetuusq; 2 animi debitor hujus ero.

Spiritus

LIBER I.

II

Spiritus 1 hic vacuas prius 2 extenuandus in auras

1 &.

Ibit, & in tepido deferet ossa rogo,

2 hic te-
nuandus.

Quàm subeant animo meritorum obliviam nostro,
Et longâ pietas excidat ista die.

Dii tibi sint faciles, & opis nullius egentem

Fortunam præstent, dissimilemq; meæ.

Si tamen hæc navis vento ferretur amico,

Ignoraretur forsitan ista fides.

*Amicorum
fides rebus
adversis
elucet.*

Thesæa Pirithous non tam sensisset amicum,

Si non infernas vivus adisset aquas.

Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,

Fecerunt furia, tristis Orestæ, tuæ.

Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,

Hyrtacidæ 3 Nisi gloria nulla foret.

3 Niso.

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum;

Tempore sic duro est inspicienda fides.

Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno,

Indelibatas cuncta sequuntur opes;

*Fortuna
amicos
conciliat.*

At simul intonuit, fugiunt; nec noscitur ulli,

Agminibus comitum qui modo cinctus erat.

Atq; hæc exemplis, quondam collecta priorum,

Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.

*Suo pericu-
lo discere.*

Vix duo trêsvē mihi de tot superestis amici;

Cætera fortunæ, non mea turba fuit.

Quo magis, ô pauci, rebus succurrite 4 lapsis;

4 lapsis.

Et date naufragio litora tuta meo;

Neve metu falso nimum trepidate, timentes,

Hac offendatur ne pietate Deus.

Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,

*Fides in
hoste lau-
danda.*

Inque suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.

Causa mea est melior; qui non contraria fovi

Arma; sed hanc merui simplicitate fugam.

*Virgiliana
imitatio.*

Invigiles igitur nostris pro calibus oro;

Diminui si quâ numinis ira potest.

5 desideret,
6 parat.

Scire meos casus si quis 5 desiderat omnes,

Plus, quàm quod fieri res finit, ille 6 petit.

Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,

Parvaq; quot sicca corpora pulvis habet.

Multaq; credibili tulimus majora; ratamque,

Quamvis acciderint, non habitura fidem.

Pars

Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet :
 Meque velim possit diffimulante tegi.

1 Infragili Si vox 1 infragilis, pectus mihi firmitus ære,
mihi pe- Pluraque cum linguis pluribus ora forent.
Etore fir- Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,
mior. Materiâ vires exuperante meas.

Pro duce Neritio docti mala nostra poetæ
 Scribite ; Neritio nam mala plura tuli.

2 annis. Ille brevi spatio multis erravit in 2 undis
 Inter Dulichias Iliacasque domos :

3 notis. Nos freta sideribus 3 totis distantia mensos

4 Detulit. 4 Sors tulit in Geticos 5 Sarmaticosque sinus.

5 Cæsaris Ille habuit fidamque manum, 6 sociosque fideles :
ira. Me profugum comites deseruere mei.

6 fidosque Ille suam lætus patriam, victorque petebat :
Jodales. A patria fugio victus & exul ego.

Nec mihi Dulichium domus est, Ithacæve, Samæve,
 Pœna quibus non est grandis abesse locis.

Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, Imperii Roma Deûmque locus.

Illi corpus erat durum patiensque laborum :

7 ingenuæ- Invalidæ vires 7 ingeniumque mihi.

que. Ille erat assidue sævis agitatus in armis :

Assuetus studiis mollibus ipse fui.

Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante :

Bellatrix illi diva ferebat opem.

Ulyssis pe- Cumq; minor Jove sit tumidis qui regnat in undis ;

ricula fa- Illum Neptuni, me Jovis ira premit.

bulosa. Adde quod illius pars maxima ficta laborum ;

Ponitur in nostris fabula nulla malis.

8 tamen. Denique quæsitos tetigit 8 tandem ille penates,

Quæque diu petiit contigit arva tamen.

At mihi perpetuo patriâ tellure carendum est,

Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA V.

Ad Uxorem, cujus Fidem & Amorem predicat.

NEC tantum Clario Lyde dilecta poetæ,
 Nec tantum Coo Battis amata sua est ;
 Pectoribus

Pectoribus quantum tu nostris, uxor, inhæres,
 Digna minus misero, non meliore viro.
 Te mea suppositâ veluti trabe fulta ruina est :
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est.
 Tu facies ut spoliū 1 non sim, 2 nec nuder ab illis, 1 ne.
 Naufragii tabulas qui petiere mei. 2 neu.
 Utque rapax stimulan̄te fame 3 cupidusque cruoris 3 sitiensq;
 Incustoditum captat ovile lupus :
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit ecquod
 Sub 4 nuda positum cernere possit humo : 4 nulla.
 Sic mea nescio quis, rebus malè fidus acerbis,
 In bona venturus, si paterere, fuit.
 Hunc tua per fortes virtus summovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quàm misero, tam vero, teste probaris;
 Hic aliquod pondus si modo testis habet.
 Nec probitate tuâ prior est aut Hectoris uxor ;
 Aut comes extincto Laodamia viro.
 Tu si Mæonium vatem fortita fuisses,
 Pénélopes esset fama secunda tuæ.
 Sive tibi hoc debes, 5 nullo pia facta 6 magistro, 5 nullâ.
 Cumque novâ mores sunt tibi luce dati. 6 magi-
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos, strâ.
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ ;
 Assimilemque sui longâ assuetudine fecit :
 Grandia si parvis assimilare licet. (vires!
 Hei mihi non magnas quod habent mea carmina
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis !
 Si quid & in nobis vivi fuit antè vigoris,
 Extinctum longis 7 excidit omne malis. 7 occidit.
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes ; Ingenium
 Prima bonis animi conspicerere tui ! calamita-
 Quantumcunq; tamen præconia nostra valebunt, tibus obnu-
 Carminibus vives tempus in omne meis. bilatur.

ELEGIA VI.

*Ad amicos, qui ejus imaginem Auro insculptam
 habebant.*

SI quis habes 8 nostris similes in imagine vultus, 8 nostri.
 Deme meis hederas, 9 Bacchia ferta, comis. 9 Bacchica.
 Ista

Ista decent lætos felicia signa poetas ;

Temporibus non est apta corona meis.

1 dissimulā. Hæc tibi 1 dissimulas, sentis tamen, 2 optime, dici ;

2 omnia. In digito qui me ferisq; referisq; tuo.

Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,

3 qua. Cara relegati, 4 quæ potes, ora vides ;

Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,

Ingenii mo- Quàm procul à nobis Naso sodalis abest !

numenta Grata tua est pietas : sed carmina major imago

effigies ve- Sunt mea ; quæ mando qualiacunq; legas.

ræ sunt ho- Carmina mutatas hominum 4 dicentia formas,

minum. Infelix domini quod fuga rupit opus.

4 narran- Hæc ego discedens, sicut 5 bona multa meorum,

tia. Ipse meâ posui mœstus in igne manu.

5 benè. Utq; cremâsse suum fertur sub stipite natum

Thestias, & melior matre fuisse soror :

Sic ego non meritos mecum peritura libellos

Imposui rapidis viscera nostra rogis.

Metamor. Vei quod eram Musas, ut crimina nostra, perosus ;

injectæ Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.

gni. Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,

Pluribus exemplis scripta fuisse reor.

Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem

Otia delectent, admoneantq; mei.

6 Nec. 6 Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo ;

Summa Nesciat his summam si quis abesse manum.

manus ab- Ablatum mediis opus est incudibus illud :

est Meta- Defuit & scriptis ultima lima meis.

mor. Et veniam pro laude peto ; laudatus abundè,

Non fastiditus si tibi, lector, ero.

7 primi. Hos quoq; sex versus, in 7 prima fronte libelli

Si præponendos esse putabis, habe.

Orba parente suo quicunq; volumina tangis,

His saltem vestra detur in urbe locus.

Quoq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illo ;

Sed quasi de domini funere rapta sui.

Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,

Emendaturus, si licuisset, † erat.

† Eram.

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

N caput alta suum labentur ab æquore retrò
 Flumina; conversis Sólq; recurret equis.
 Terra feret stellas: Cælum findetur aratro:
 Unda dabit flammæ; & dabit ignis aquas.
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:
 Parsq; suum mundi nulla tenebit iter:
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam;
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebar opem.
 Tantane te, fallax, cepère obliviam nostri?
 1 Afflictumq; fuit tantus adire timor?
 Ut neq; 2 respices, nec solarère jacentem,
 Dure? 3 nec exequias prosequerère meas?
 Illud amicitiae 4 sanctum & venerabile 5 nomen
 Re tibi pro vili sub pedibusq; jacet?
 Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem
 Visere? & alloqui parte levare tui?
 Inque 6 meo si non lacrymas dimittere 7 casu,
 Pauca tamen ficto verba dolore 8 loqui?
 Idque quod ignoti faciunt, 9 valedicere saltem?
 Et vocem populi, publicaq; ora sequi?
 Denique lugubres vultus nunquamq; videndos,
 Cernere supremo, dum licuitq; die?
 Dicendumq; semel toto non ampliùs ævo
 Accipere, & parili reddere voce, Vale?
 At fecere alii, nullo mihi fœdere juncti,
 Et lacrymas animi signa dedere sui.
 Quid nisi 1 convictu causisq; valentibus essem
 Temporis & longi 2 junctus amore tibi?
 Quid nisi tot lusus & tot mea seria nôsses?
 Tot nôsses lusus seriaq; ipse tua?
 Quid si duntaxat Romæ mihi cognitus esses,
 Ascitus toties in genus omne 3 joci?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?
 Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placida reor urbe Quirini,
 Urbe, meo quæ jam non adeunda pede est.

1 afflictum-
ne.

2 respiceres.

3 neque.

4 quondam.

5 numen.

6 meos,

7 casus,

8 queri.

9 Vel dice-
re.

1 Conjun-
ctus.

2 victus.

3 loci.

Ventos ver-
ba auferre.

Sed scopulis Ponti, quos hæc habet ora sinistri
Silex intra Inque feris Scythiæ, Sarmaticisq; jugis.
præcordia. Et tua sunt silicis circum præcordia venæ;
1 habent. Et rigidum ferri semina pectus 1 habet.
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat.
2 nunc. Aut mala nostra minus quàm 2 non aliena 3 puta.
3 putasses. Duritiæq; mihi non agerere reus. (res,
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis.
 Ut careant numeris tempora prima suis:
 Effice peccati ne sim memor hujus; & illo
 Officium ut laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

Ad Amicum, quod vulgus fortunam sequatur.

Detur inoffensæ vitæ tibi tangere metam,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam pro te possint mea vota valere,
 Quæ pro me duros non tetigere Deos.
 Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Calamitas Tempora si fuerint nubila, solus eris.
penuriam Aspicias ut veniant ad candida testæ columbæ,
amicorum Accipiat nullas fordida turris aves.
invenit. Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam.
4 currit. Nullus ad amissas 4 ibit amicus opes.
 Utque comes radios per Solis euntibus umbra est
 Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit:
 Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus,
 Quæ simul inductâ nube teguntur, abit.
 Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri,
 Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa, domus.
 At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam,
 Cautaq; communi terga dedere fugæ.
5 nec. Sæva 5 neque admiror metuant si fulmina, quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
6 Quam- Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
libet. 6 Quolibet inviso Cæsar in hoste probat:

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)
 Cum quis in adversis, si quid amavit, amat.
 De Comite 1 Argolico postquam cognovit 2 Ore- 1 *Argolici.*
 Narratur Pyladen ipse probasse Thoas. (Item, 2 *Orestæ.*
 Quæ fuit Astoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore fides.
 Quod pius ad manes Theseus comes 3 iret amico, 3 *isset.*
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.
 Euryali, Nisiq; fide tibi, Turne, relatâ,
 Credibile est lachrymis immaduisse genas.
 Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur;
 Hei mihi! quàm paucos hæc mea dicta movent?
 Hic status, hæc rerum 4 nunc est fortuna mearum, 4 *non.*
 Debeat ut lachrymis nullus adesse modus.
 At mea sint proprio quamvis mœstissima casu
 5 Tempora profectu facta serena tuo. 5 *Pectora*
 Hoc 6 tibi venturum jam tum, carissime, vidi, 6 *pro sensu.*
 Ferret adhuc istam cum 7 minor aura ratem, 7 *eventu-*
 Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis 7 *rum.*
 Est pretium; nemo pluris 8 emendus erat. 8 *minus.*
 Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes; 8 *habendus.*
 Quælibet eloquio fit bona causa tuo.
 His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,
 Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
 9 Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrusve sinistri, 9 *hæc.*
 Linguave servatæ pennave dixit avis:
 Augurium ratio est & conjectura futuri;
 1 Hæc divinavi, notitiâmq; tuli. 1 *Hæc.*
 Quæ quoniam 2 vera est, tota tibi mente mihiq; 2 *rata*
 Gratulor ingenium non latuisse tuum. 2 *sunt.*
 At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;
 Expediit 3 studiis lumen abesse 4 meis; 3 *studio.*
 Utque tibi profunt artes, facunde, severæ; 4 *meo.*
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est; scis artibus illis
 Auctoris mores abstinuisse sui. *Amor*
 Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen, & istos *Nasonis.*
 Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.
 Ergo 5 & defendi nullo mea posse colore, 5 *ut.*
 Sic excusari crimina posse puto.

1 *Quàm.* 1 Quà potes excusa, nec amici desere causam:
Quo pede cœpisti, sic benè semper eas.

ELEGIA IX.

Navem laudat, quam in Corinthiaco Sinu habuit.

EST mihi, sitq; precor, flavæ tutela Minervæ
Navis, & à picta casside nomen habet.
Sive opus est velis: minimam benè currit ad a
Sive opus est remo, remige carpit iter. (ram
Nec Comites volucris contenta est vincere cursu
Occupat egressas 2 qualibet arte rates.
2 *Quam-* Et patitur fluctus, fertq; assilientia longè
libet ante. 3 *ista fa-* Æquora, nec sævis 3 victa madescit aquis.
tiscit. Illa Corinthiacis primùm mihi cognita 4 terris
4 *Gen-* Fida manet trepidæ dúxq; comélq; fugæ.
chris. Pérq; tot eventus, & iniquis concita ventis
5 *fugit.* Æquora, Palladio numine tuta 5 fuit.
Nunc quoque tuta precor vasti secet ostia Ponti.
Quáq; petit, Getici litoris intret aquas.
Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,
Et longum tenui limite fecit iter:
6 *Herculis,* Fleximus in lævum cursus, & ab 6 Hæctoris urb
Attoris. Venimus 7 in portus, Imbria terra, tuos.
7 *ad.* Inde levi vento Zerynthia litora 8 nactis,
8 *nacti.* Threïciam tetigit fessa carina Samon.
9 *terrâ.* Saltus ab hac 9 contrà brevis est 1 Stantira petent
1 *Tentyra.* Hàc dominum tenus est illa secuta suum.
Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campo
Hellepontiacas illa reliquit aquas,
Dardania Dardaniæq; petit auctoris nomen habentem,
à Dardano. Et te rusticola Lampface tuta Deo.
Quàq; per angustas malè vestæ virginis undas,
Seston Abydena separat urbe fretum.
Hincq; Propontiacis hærentem Cyzicon oris.
Cyzicon Æmonia nobile gentis opus.
Quàq; tenent ponti Bysantia litora fauces.
Hic locus est gemini janua vasta maris.
2 *flantibus.* Hæc precor evincat, propulsaq; 2 fortibus Austris
Transseat instabiles strenua Cyaneas:

Eniochosq; sinus, & ab his per Apollinis urbem, 1 *Thynnias*
 2 Vecta sub Anchiali mœnia 3 findat iter. *cosque.*
 Inde Mesambriacos portus, & 4 Opeſon, & arces 2 *Alta.*
 Prætereat dictos nomine, Bacche, tuo. 3 *tendat.*
 Et quos 5 Alcathoi memorant à mœnibus ortos 4 *Odeſon.*
 Sedibus his 6 profugos conſtituiſſe 7 lares. 5 *Alca-*
 A quibus adveniat Meletida ſoſpes ad urbem, *thoes.*
 Offenſi quo me 8 contulit ira Dei. 6 *profu-*
 Hæc ſi contigerint, meritæ cadat agna Minervæ; *gum.*
 Non facit ad noſtras hoſtia major opes. 7 *larem.*
 Vos quoq; Tyndaridæ, quos hæc colit inſula, fratres 8 *compulſit.*
 Mite, precor, duplici numen aſteſte 9 rati. 9 *Via.*
 Altera namque parat Symplegadas ire per 1 altas; 1 *arctas.*
 Scindere Biſtonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cùm diverſa petamus,
 Illa ſuos habeat, nec minus iſta ſuos.

ELEGIA X.

*Ad Lectorem; quod in itinere hunc primum Li-
 brum conſecerit.*

Itera quæcunq; eſt toto tibi lecta libello, *Liber Tri-*
 Eſt mihi 2 ſollicito tempore facta viæ. *ſtium.*
 Aut 3 hæc me, 4 gelido tremere cùm menſe 5 De- 2 *ſollicitæ.*
 Scribentem mediis Adria vidit aquis; (cembri, 3 *hanc.*
 Aut poſtquam bimarem curſu ſuperavimus Iſth- 4 *gelidi.*
 Alteraq; eſt noſtræ ſumptæ carina fugæ. (mon; 5 *Decem-*
 Quod facerem verſus inter fera murmura Ponti, *bris.*
 Cycladas Ægeas obſtupuiſſe puto.
 Ipſe ego nunc miror, tantis animique mariſque
 Fluctibus, ingenium non cecidiſſe meum. *Carmini-*
 Seu ſtupor huic ſtudio, ſive eſt inſania nomen, *bus rela-*
 Omnis ab hac cura mens relevata mea eſt. *xantur*
 Sæpe ego nimboſiſ dubius jactabar ab hœdis; *animi.*
 Sæpe minax Steropes fidere pontus erat.
 Fuſcabatq; diem cuſtos Erymanthidos Urſæ;
 Aut Hyadas 6 ſævis 7 auxerat Auſter aquis. 6 *ſeris*
 Sæpe maris pars intus erat; tamen ipſe trementi 7 *hauſerat.*
 Carmina ducebam qualiæcunq; manu.
 Nunc quoq; contenti ſtrident Aquilone rudentes;
 Inque modum tumuli concava ſurgit aqua.

- Ipse gubernator tollens ad sidera palmas,
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
- 1 *aspicio.* Quocunq; 1 aspexi, nihil est nisi mortis imago.
 Quam dubia timeo mente, timensq; precor?
- 2 *Attigero.* 2 Contingam portum, portu terrebtor ab ipso:
 Plus habet infestâ terra timoris aquâ.
 Nam simul insidiis hominum pelagiq; laboro;
 Et faciunt geminos ensis & unda metus.
 Ille meo vereor ne speret sanguine prædam,
 Hæc titulum nostræ mortis habere velit.
- 3 *Avidæq; instructa.* Barbara pars læva est 3 avidæ 4 substructa rapina
 Quam cruor, & cædes, bellaq; semper habent
- 4 *Submissa, a. dedita & mancipata.* Cumq; sit hybernis agitatam fluctibus æquor,
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.
 Quo magis his debes ignoscere, candide Lector,
 Si spe sint (ut sunt) inferiora tua.
 Non hæc in nostris (ut quondam) scribimus hortis
 Nec consuete meum lectule corpus habes.
 Jactor in indomito, brumali luce, profundo;
 Ipsaq; cæruleis charta feritur aquis.
 Improba pugnat hyems; indignaturq; quod ausim
 Scribere, se rigidas incutiente minas.
 Vincat hyems hominem; sed eodem tempore quæ.
 Ipse modum statuam carminis, illa sui. (sc)

PUB. OVID. NASONIS
 De TRISTIBUS Lib. II.

ELEGIA I.

Ad Augustum Cæsarem.

- Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli,
 Ingenio perii qui miser ipse meo!
- 5 *Cur.* 5 Cui modo damnatas repeto mea crimina Musas?
 An semel est poenam commeruisse parum?
- 6 *vellet.* Carmina fecerunt ut me cognoscere 6 vellent
- 7 *mea.* Omine non fausto fœmina virque 7 meo:
- 8 *Jam de- mum visâ.* Carmina fecerunt ut me moresque notaret
 8 Jampridem invisâ Cæsar ab arte meos.

Deme

Deme mihi studium, vitæ quoq; crimina demes;
Acceptum refero versibus esse nocens.

Hoc pretium 1 vitæ vigilatorumque laborum
Cepimus: ingenio est pœna reperta meo.

1 curæ.

Si saperem, doctas odissem jure sorores,
Numina cultor. pernicioſa ſuo.

At nunc (tanta meo comes eſt infania morbo)
Saxa memor refero rurfus ad iſta 2 pedem.

Infania.

Scilicet 3 ut victus repetit gladiator arenam,
Et redit in tumidas naufraga puppis aquas.

2 malum.

3 &.

Forſitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
Sic mihi res eadem vulnus opemque 4 feret:

4 ferat.

Muſq; 5 quæ movit, motam quoq; leniet iram.
Exorant magnos carmina ſæpe Deos.

5 quam.

Ipfæ quoq; Auſonias Cæſar matræſq; nurſq;
Carmina turrigeræ dicere juſſit Opi.

Juſſerat & Phœbo dici, quo tempore ludos
Fecit; quos ætas aſpicit una ſemel.

His precor exemplis tua nunc, mitiſſime Cæſar,
Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illæ quidem juſta eſt, nec me meruiſſe negabo,
Non adeo noſtro fugit ab ore pudor.

Sed, niſi peccaſſem, quid tu concedere poſſes?
Materiam veniæ forſ tibi noſtra dedit.

Clementi-

am delicta

Si, quoties peccant homines, ſua fulmina mittat
Jupiter, exiguo tempore inermis erit.

faciant.

6 Nunc ubi detonuit, ſtrepitûq; exterruit orbem, 6 Hic.
Purum diſcuſſis æra reddit aquis.

Jure igitur genitorq; Deûm rectorq; vocatur,
Jure capax mundus nil Jove majus habet.

Tu quoq; cûm patriæ rector dicare paterq;
Utere 7 amore Dei 8 nomen habentis idem.

7 more.

8 numen.

Idq; facis; nec te quiſquam moderatius unquam
Imperii potuit fræna tenere ſui.

Tu veniam 9 Partho ſuperato ſæpe dediſti,
Non conceſſurus quam tibi victor erat.

9 parti
ſuperatæ

Divitiis etiam multos, & honoribus auctos
Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

Quæq; dies bellum, belli tibi ſuſtulit iram.
Parſq; ſimul templis utraq; dona tulit.

- 1 *Quod.* Utq; tuus gaudet miles, 1 qui vicerit hostem :
 Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet.
 Causa mea est melior, qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro,
 Per te præsentem conspicuúmque Deum,
 Hunc animum favisse tibi, vir maxime, méque,
 Quâ solâ potui, mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cœlestia sidera tardé ;
 Parsque fui turbæ parva precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te, cùmque omnibus unus
 Ipse quoque adjuvi publica vota meis.
- Libri Ovidii pleni mentionis Augusti.* Quid referam libros illos quoque; crimina nostra
 Mille locis plenos 2 nominis esse tui ?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendos corpora versa modos.
- 2 *numinis.* Invenies vestri præconia nominis illic ;
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major fit gloria ; nec quo
 Ut major fiat crescere possit habet.
 Fama Jovis superest ; tamen hunc sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse, juvat.
 Cùmque Gigantei memorantur prælia belli ;
- 3 *alacrem.* Credibile est 3 lætum laudibus esse suis.
 Te celebrant alii, quanto decet ore ; tuasque
 Ingenio laudes uberiore canunt.
 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
- Minima etiam Diis placent quæ piæ fiant.* Ah ! ferus, & nobis nimium crudeliter hostis
 Delicias legit qui tibi cunque meas.
 Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,
 Judicio possint candidiore legi.
- * *Hic.* Esse sed irato quis te mihi posset amicus ?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cùm cœpit quassata domus subsidere, partes
 In proclinas omne recumbit onus.
 Cunctaque fortunâ rimam faciente dehiscunt ;
- aquondam.* Ipsa suo 4 quædam pondere tracta ruunt.
 5 *quaque.* Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine ; 5
 Debuit, est vultus turba secuta tuos. (quæque ;

(At

(At memini) vitámq; meam morésq; probabas
Illo, quem dederas, prætereuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti 1 gloria nulla
Redditur: at nullum crimen adeptus eram.

1 gratia.

Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,
Usque decem decies inspicienda viris:

Centum
viri.

Res quoque privatas statui sine crimine iudex,
Deque mea facta est pars quoq; 2 iusta fide.

2 victa.

Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
Iudicio tutus non semel esse tuo.

Ultima me 3 perdunt; imóq; sub æquore mergit
Incolumem toties 4 ima procella ratem

3 produnt.
4 Una.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva; sed omnes
Pressere hoc fluctus Oceanúsque caput.

Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?
Cur imprudenti cognita culpa mihi est?

Visus obsu-
it poeta.

Inscius Actæon vidit sine veste Dianam,
Præda suis canibus non minus ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est;
Nec veniam, læso numine, casus habet.

Illa 5 nostra die, qua me malus abstulit error,
Parva quidem periit, sed sine labe domus:

5 namque.
Ovidii do-
mus nobi-
litata in-
genio.
6 sit.

Sic quoq; parva tamen, patrio dicatur ut ævo
Clara, nec ullius nobilitate minor:

Et neq; divitiis, nec paupertate notanda est;
Unde 6 sit in neutrum conspiciendus eques.

Sit quoq; nostra domus vel censu parva, vel ortu,
Ingenio certè non latet illa meo:

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,
Grande tamen toto nomen ab orbe fero.

Turbaq; doctorum Nasōnem novit, & audet
Non fastiditis annumerare viris.

Corruit hæc igitur Musis accepta sub uno,
7 Sed non exiguo, crimine lapsa domus.

7 Nec ta-
men.

Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modo læsi
Ematuruerit Cæsaris ira queat:

Cujus in eventu pœnæ clementia tanta est,
Ut fuerit nostro lenior 8 ira metu.

8 illa.

Vita data est, citraq; necem tua constitit ira,
O Princeps 9 parcas viribus; usque tuis.

9 parca

Insuper 1 use.

Exul Naso Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
nullo S. (Tanquam vita parùm muneris esset) opes.

consulto. Nec mea decreto damnâsti facta Senatûs,

1 selecto. Nec mea 1 secreto iudice iussa fuga est.

2 ac prin- Tristibus inuestus verbis (2 ita principe dignum
cipe dignis. Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas. [est]

3 immane. Adde quod edictum, quamvis 3 immite, minaxq;

Attamen in pœnæ nomine lene fuit:

Quippe relegatus, non exul dicor in illo,

4 Paucaq; 4 Parcaq; fortunæ sunt 5 tibi verba meæ.

5 ibi. Nulla quidem sano gravior, 6 mentisq; potenti

6 mentique. Pœna est, quàm tanto displicuisse viro.

Sed solet interdum fieri placabile numen:

Nube solet pulsâ candidus ire dies.

Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,

Quæ fuerat sævo fulmine tacta Jovis.

Ipse licet sperare vetes, sperabimus: atque

Hoc unum fieri te prohibente potest.

7 Princeps. Spes mihi magna subit, cum te mitissime 7 Cæsar,

8 fata. Spes mihi, respicio cùm mea 8 facta, cadit.

Et veluti ventis agitantibus æquora, non est

Æqualis rabies continuûsq; furor;

Sed modo subsidunt, intermissiq; filesunt,

Vimq; putes illôs deposuisse suam:

Sic abeunt, redeuntq; mei variantq; timores;

Et spem placandi dantq; negantq; tui.

Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;

Tempora, Romanum si modo nomen amant.

Per patriam, quæ te tuta & secunda parente est;

Cujus & in populo pars ego nuper eram.

Sic tibi quem semper facilis animôq; mereris,

Reddatur gratæ debitus urbis amor.

Livia

Augusti. Livia sic tecum sociales 9 impleat annos;

9 Compleat. Quæ nisi te, nullo conjuge digna fuit.

Quæ si non esset, cœlebs te vita deceret,

Nullaque cui posses esse maritus, erat.

Sospite sic te sit natus quoque sospes, & olim

Imperium regat 1 hoc cum seniore senex.

hic.

Ut faciântq; tui, fidus juvenile nepotes,

2 tibi.

Per tua, pœrq; 2 tui facta parentis eant.

Sic

Sic a
i N
Auf
Por
Per q
Au
Dimi
Di
Hic t
Inc
Parce
He
Parce
Ol
4 No
Cr
Mitia
Pa
Ultir
Ne
Solu
Pa
Jazy
Da
Cùm
Ul
Long
Et
Hac
Pr
Hac
7
Und
Ne
Ne
Fas
Ca
9Per
Al

Sic assueta tuis semper victoria castris,

1 Nunc quoq; se præstet, notaq; signa petet. 1 Huic.

Aufoniumq; ducem solitis circumvolet alis,

Ponat & in nitida laurea ferta coma;

Per quem bella geris; cuius nunc corpore pugnas;

Auspicium cui das grande, deosq; tuos:

Dimidioq; tui 2 præsens, & respicis urbem: 2 præsen-

Dimidio procul es sævaq; bella geris:

tem.

Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,

Inque coronatis fulgeat altus equis.

Parce, precor; fulménq; tuum, fera tela, reconde,

Heu nimium misero cognita tela mihi!

Parce pater patriæ, nec, nominis immemor hujus,

Olim placandi spem mihi 3 tolle tui.

4 Non precor ut redeam (quamvis majora petitis, 3 Redde.

Credibile est magnos sæpe dedisse deos.) 4 Nec.

Mitius exilium si das propiusq; roganti,

Pars erit è pœna magna levata mea.

Ultima perpetior medios 5 ejectus in hostes:

5 projectus.

Nec quisquam à patria longius exul abest.

Solus ad 6 ingressus missus septemplex Istri,

6 egressus.

Parrhasiæ gelido virginis axe premor.

Jazyges & Colchi, Metereaq; turba, Getæq;

Danubii mediis vix prohibentur aquis.

Cumq; alii tibi sint causâ graviore fugati:

Uterior nulli, quàm mihi, terra data est.

Longius hæc nihil est, nisi tantum frigus & hostis,

Et maris astricto quæ coit unda gelu.

Hactenus Euxini pars est Romana sinistri.

Proxima Bastarnæ Sauromataq; terent.

Hæc est Aufonio sub jure novissima: vixque

7 Hæsit in imperii margine terræ tui.

7 Hæret.

Unde precor supplex, ut nos in tuta releges,

Ne sit cum patria pax quoq; 8 adempta mihi: 8 dempta.

Ne timeam gentes quas non benè submovet Ister:

Nève tuus possim civis ab hoste capi.

Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum

Cæsaribus salvis, barbara vinc'la pati.

9 Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error, 9 Prodid-

Alterius facti culpa silenda mihi est.

rint.

Nam

1 *tactus,*
lectus.

Augusti
carmina.

2 *obit.*

3 *labet im-*
perii.

4 *Nec.*

5 *Mirer.*

6 *Nun-*
quam.

7 *Evoluisse*
pentasylla-
bum.

Amatorii
libri.

Nam tantinon sum,renovem ut tua vulnera,Cæsar,
Quem nimio plus est indoluisse semel.

Altera pars superest : qua turpi crimine i læsus,
Arguor obscæni doctor adulterii.

Fas ergo est aliquâ cœlestia pectora falli,

Et sunt notitiâ multa minora tuâ ;

Utque deos cœlûmque simul sublime tuenti,

Non vacat exiguis rebus adesse Jovi :

A te pendentem sic dum circumspicis orbem,

Effugiunt curas inferiora tuas.

Scilicet imperii princeps statione relicta

Imparibus legeres carmina facta modis ?

Non ea te moles Romani nominis urget,

Inque tuis humeris tam leve fertur onus ;

Lusibus ut possis advertere numen ineptis,

Excutiâsque oculis otia nostra tuis.

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda,

Rhetica nunc præbent, Thraciâq; arma metum.

Nunc petit Armenius pacem, nunc porrigit arcus

Parthus eques, timidâ captaq; signa manu.

Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit ;

Bellâq; pro magno Cæsare Cæsar 2 habet.

Deniq; ut in tanto, quantum non exitit unquam,

Corpore, pars nulla est, quæ 3 caret imperio :

Urbs quoq; te, & legum lassat tutela tuarum,

Et morum, similes quos cupis esse tuis.

4 Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas ;

Bellâq; cum multis irrequieta geris.

5 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum

6 Unquam te nostros 7 evoluisse jocos.

At si (quod mallet) vacuus fortasse fuisses,

Nullum legisses crimen in arte mea.

Illa quidem fateor frontis non esse severæ,

Scripta nec à tanto principe digna legi ;

Non tamen idcirco legum contraria jussis

Sunt ea ; Romanas erudiuntq; nurus.

Néve quibus scribam possis dubitare, libellus

Quatuor hos versus è tribus unus habet.

Este procul vittæ tenues, insigne pudoris ;

Quæque tegis medios insita longa pedes.

Nil,

Nil, nisi legitimum, concessaq; furta, canemus:

Inque meo nullum carmine crimen erit.

Ecquid ab hac omnes 1 rigidas submovimus arte, 1 rigide.

Quas stola contingi, vitraq; sumpta vetat ?

At matrona potest alienis artibus uti ;

2 Quodq; trahat, quamvis non doceatur, habet. 2 Quoque,

Nil igitur matrona legat ; quia carmine ab omni quæque.

Ad delinquendum doctior esse potest.

Quodcunq; attigerit (siqua est studiosa sinistri)

Ad vitium mores instruit inde suos.

Sumpserit annales, (nihil est hirsutius illis)

Facta est unde parens Ilia, nempe leget.

Sumpserit Æneadum genetrix ubi prima ; requirer

Æneadum genetrix unde sit alma Venus.

Persequar inferiùs (modo si licet ordine ferri)

Possè nocere animis carminis omne genus.

Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit :

Nil prodest, quod non lædere possit idem.

Ignè quid utilius ? Si quis tamen urere testâ

3 Comparat, audaces instruit igne manus.

Eripit interdum, modo dat medicina salutem : 3 apparat,

Quæq; 4 juvet monstrat quæq; sit herba nocens. 4 caperit.

Et latro, & cautus præcingitur ense viator ;

Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Discitur innocuas ut agat facundia causas :

Protegit hæc fontes immeritòsq; premit.

Sic igitur carmen, rectâ si mente legatur,

Constabit nulli posse nocere meum.

5 Et tandem vitium quicumq; hinc concipit, errat ; 5 At quid.

Et nimium scriptis 6 arrogat ille meis.

Ut tamen hoc fatear ; ludi quoq; semina præbent 6 dam vitii

Nequitiae ; tolli tota theatra jube.

Peccandi causam 7 quàm multis sæpe dederunt 7 abrogat,

Martia, cùm durum sternit arena solum ! 7 quæ.

Tollatur Circus ; non tuta licentia Circi est :

Hic sedet ignoto juncta puella viro.

Cùm quædam spatientur in hac ut amator 8 eadem 8 eodem.

Conveniat, quare porticus ulla patet ?

Quis locus est templis augustior ? hæc quoq; vitet

In culpam si qua est ingeniosa suam.

Cùm

- JupiterCa-* Cum steterit Jovis æde, Jovis succurret in æde,
pitolinus. Quàm multas matres fecerit ille Deus.
- 1 Junonis.* Proxima adoranti 1 Junonia templa, subibit,
 Pellicibus multis indoluisse Deam.
 Pallade conspectâ, natum de crimine virgo
 Sustulerit quare, quæret, Eriethonium.
- 2 munera.* Venerit in magni templum tua 2 numina Martis;
 Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
 Iſidis æde sedens, cur hanc Saturnia, quæret,
 Egerit Ionio Bosphoriôq; mare.
- 3 Venere,* In 3 Venerem Anchises, in Lunam Latmius heros,
Lunâ, &c. In Cererem 4 Jasias, qui referatur, erit.
- 4 Jasion.* Omnia perversas possunt corrumpere mentes;
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
- 5 At procul* 5 Et procul à scripta solis meretricibus arte,
mb. Submovet ingenuas pagina prima 6 manus.
- 6 nurus.* Quæcunq; 7 erumpit qua non finit ire sacerdos,
7 irrumpit. Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.
- Versus mol-* Nec ramen est facinus versus evolvere molles;
liores le- Multa licet castæ, non facienda, legant.
gere. Sæpe supercilii nudas matrona severi,
 Et veneres stantes ad genus omne videt.
 Corpora Vestales oculi meretricia cernunt;
 Nec domino poenæ res ea causa fuit.
 At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
 Cûrve meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifestâq; culpa 8 fatenda est,
 Pœnitet ingenii judicii que mei.
- 8 faten-* Cur non Argolicis potiùs quæ concidit armis,
dum. Vexata est iterum carmine Troja meo?
- Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quamque suo?
- 9 Nec.* 9 Non mihi materiam bellatrix Roma negabat;
 Et pius est patriæ facta referre labor.
 Deniq; cùm meritis impleveris omnia, Cæsar,
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Utque trahunt oculos radiantia lumina Solis;
 Traxissent animum sic tua facta meum.
 Arguor immeritò; tenuis mihi campus aratur,
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non ideo debet pelago se credere, si qua

1 Audet in exiguo ludere cymba lacu.

2 Forsitan & dubitem, numeris levioribus aptus

Sim satis, in parvos sufficiamq; modos.

At si me jubeas domitos Jovis igne Gigantes

Dicere, conantem debilitabit opus.

Divitis ingenii est immania Cæsaris acta

Condere, materiâ ne superetur opus.

Et tamen ausus eram; sed detrectare videbar,

Quódq; nefas damno viribus esse tuis.

Ad leve rursus opus, juvenilia carmina, veni:

Et falso 3 movi pectus amore meum.

Non equidem vellem, sed me mea fata trehebant;

Inque meas pœnas ingeniosus eram.

Hei mihi! 4 cur didici? cur me docuere parentes?

Litera; est oculos ulla morata meos?

Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,

Quas ratus es vetitos 5 sollicitare toros.

Sed neq; me nuptæ didicerunt furta magistro:

Quodq; parùm novit nemo docere potest.

Sic ego delicias & mollia carmina feci,

Strinxerit ut nomen fabula nulla meum.

Nec quisquam est adeò media de plebe maritus,

Ut dubius vitio sit pater ille meo.

Crede mihi distant mores à carmine nostro:

Vita verecunda est, Musa jocosa mea est.

Magna; pars mendax operum est & ficta meorum,

Plus sibi permisit compositore suo. (tas

Nec liber indicium est animi, sed honesta 6 volun-

Plurima mulcendis auribus apta 7 refert.

Accius esset atrox; conviva Terentius esset:

Essent pugnaces qui fera bella canunt.

Denique composui teneros non solus amores;

Composito pœnas solus amore dedi.

Quid nisi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Teïa Musa senis?

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas?

Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi, Battiade, nocuit, quod sæpe legenti

Delicias versu passus es ipse tuas.

Fabula

1 Audet
exiguo.

2 Forsan
& hoc.

3 fovi.

4 quod di-
dici!

5 sollici-
tasse.

6 voluptas.
7 feret, fe-
rens.

Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri :

1 hic.

Et solet 1 hæc pueris virginibûsque legi.

2 aliud

Ilias ipsa quid est, 2 nisi turpis adultera, de qua

nisi.

Inter amatorem pugna virûmq; fuit ?

3 utque.

Quid prius est illic flammâ Chryseïdos, 3 aut qua

4 Fecerit.

4 Fecerat iratos rapta puella duces ?

Odyssæa.

Aut quid Odyssæa est, nisi fœmina propter amorem,

5 viris.

Dum vir abest, multis una petita 5 procis ?

6 Quis.

6 Quid nisi Mæonides Venerem Martemq; ligatos

Narrat in obsceno corpora pressa toro ?

Unde nisi indicio magni sciremus Homeri,

Homerus.

Hospitis igne duas incaluisse Deas ?

Tragædia.

Omne genus scripti gravitate tragædia vincit :

Hæc quoq; materiam semper amoris habet.

7 cæcæ.

Nam quid in Hippolyto est, nisi 7 sævæ flamma no-

Nobilis est Canace fratris amore sui. (vercæ ?

Quid ? non Tantalides agitante Cupidine currus

Pisæam Phrygiis vexit eburnus equis ?

Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,

Concitus à læso fecit amore dolor.

Fecit amor subitas volucres cum pellice regem ;

Itys.

Quæq; suum luget nunc quoque mater Ityn.

Si non Aeropen frater sceleratus amâset,

Aversos solis non legeremus equos :

Scylla.

Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,

Ni patrium crinem defecisset amor.

Electra.

Qui legis Electran, & egentem mentis Orestem,

Ægysthi crimen Tyndaridôsque legis.

Nam quid de tetrico referam domitore Chimææ,

Quem letho fallax hospita pæne dedit ?

Quid loquar Hermionem ? quid te Scœneia virgo ;

Téque Mycenæo Phœbas amata duci ?

8 Danaes-

Quid Danaen. 8 Danaïq; nurus ? matremq; Lyæi

que nurum.

9 Alcmenam ? & noctes, quæ coïtere, duas ?

9 Hæmo-

Quid generum Pelia ? quid Thesea ? quidve Pelas-

naque.

Iliacam tetigit qui rate primus humum ? (gûm

1 Iliades-

Huc Iole, Pyrrhiq; parens, huc Herculis uxor,

que.

Huc accedat Hylas, 1 Iliacusq; puer.

Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes ;

Vixq; meus capiet nomina nuda liber.

Est

ri : Est & in obscœnos deflexa tragœdia risus,
 Multaq; præteriti verba pudoris habet.
 e qua Nec nocet auctori, mollem qui fecit Achillem,
 Infregisse suis fortia facta modis.
 qua Junxit Aristides Melesia crimina secum :
 Pulsus Aristides nec tamen urbe suâ est.
 rem, Nec, qui descripsit corrumpi femina matrum,
 ? Eubius impuræ conditor historiæ.
 gator Nec, qui composuit nuper Sybaritida, fugit;
 Nec, 1 qui concubitus non tacuere suos. 1 qua.
 Sûntq; ea doctorum monumentis mista virorum,
 Muneribûsq; ducum publica facta patent.
 cit : Neve peregrinis tantum defendar ab armis,
 Et Romanus habet multa jocosâ liber.
 a no Utq; suo Martem cecinit gravis Ennius ore,
 rca? Ennius ingenio maximus, arte rudis ;
 rus Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,
 2 Casurumq; triplex vaticinatur opus,
 , Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
 Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat :
 em ; Nec contentus ea, multos vulgavit amores,
 n. In quibus ipse suum fassus adulterium est.
 Par fuit exigui similisq; licentia Calvi,
 Detexit variis qui sua 3 facta modis. (quos 3 furta.
 s, Quid referam Tucidæ? quid Memmî carmen? apud Tuida.
 em, 4 Nomen adest rebus, nominibûsq; pudor. Memmius.
 Cinna quoq; his comes est, Cinnaq; procacior Anser, Cinna.
 Et leve Cornifici, parq; Catonis opus, Anser.
 æræ, Et quorum libris modò dissimulata Perillæ Cornificius.
 rgo ; Nomine, nunc legitur dicta, 5 Metelle, tuo. Cato.
 Is quoq; Phasiacas 6 Argo qui duxit in undas, 4 Rebus
 Non potuit Veneris furta tacere suæ. abest omnis.
 yæi Nec minus Hortensî, nec sunt minùs improba Servi 5 Metella,
 Carmina ; quis dubitet nomina tanta sequi? suo.
 elaf. Vertit Aristidem Sisenna, nec obfuit illi 6 Argon.
 gum Historiæ turpes inseruisse jocos.
 or, Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo,
 Sed linguam nimio non tenuisse mero.
 Credere juranti durum putat esse Tibullus ;
 7 Hoc etiam de se quod neget illa viro. 6 Sic, hinc,
 Fallere hic, hæc.

Fallere custodem demùm docuisse fatetur :

Séque suâ miserum nunc ait arte premi.

Sæpe velut gemmam dominæ, signumq; probaret,

Per causam meminît se tetigisse manum.

Utque refert, digitis sæpe est nutûq; locutus,

Et tacitam mensæ duxit in orbe notam :

1 is. Et quibus *1* è succis abeat de corpore livor,

Impresso fieri qui solet ore, docet.

2 ille. Deniq; ab incauto nimium petit *2* illa marito :

3 peccat. Se quoq; uti fervet, *3* placet ut ille minús.

Scit cui latretur, cùm solus obambulet ipse,

4 Cur. *4* Cui toties clausas *5* excreat ante fores.

5 Excreat. Multaq; dat *6* furti talis præcepta ; docétq;

6 furtim. Quâ nuptæ possint fallere ab arte viros.

Nec fuit hoc illi fraudi : legiturq; Tibullus,

7 natus. Et placet, & jam, te principe, *7* notus erat.

Propertius. Invenies eadem blandi precepta Propertî :

Distriktus minimâ nec tamen ille notâ est.

His ego successi : quoniam præstantia candor

Nomina virorum dissimulare jubet.

Non timui (fateor) nè quâ tot iere carinæ,

Naufraga servatis omnibus una foret.

Artes aleæ. Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes :

8 nostros. Hæc est ad *8* vestros non leve crimen avos.

Quid valeant tali, quo possis plurima jactu

9 Fingere. *9* Fingere, dampnosos effugiasq; canes :

Tessera quos habeat numeros, distante vocato,

1 docent. Mittere quo *1* deceat, quo dare missa modo :

Discolor ut recto grassetur limite miles,

Cùm medius gemino calculus hoste perit.

2 sequens. Ut mage velle *2* sequi sciat, & revocare priorem

3 Ne. *3* Nec tutò fugiens, incommitatus eat.

4 sed &. Parva *3* sedet ternis instructa tabella lapillis,

In qua vicisse est, continuasse suos.

Quiq; alii lusus (neq; enim nunc persequar omnes)

Perdere rem caram tempora nostra solent.

Ecce canit formas alius, jactûsq; pilarum.

Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

fuscandi. Composita est aliis, *5* fuscandi cura coloris ;

Hic epulis leges, hospitioq; dedit.

Alter

Alter, humum de qua fingantur Pocula, monstrat,

Quæq; docet liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur, 1 fumoso mense 2 Decembri,

3 Quæ jam non ulli composuisse nocet.

His ego deceptus non tristia carmina feci;

Sed tristis nostros pœna secuta jocos.

Deniq; non video tot de scribentibus unum,

Quem sua perdiderit Musa; repertus ego.

Quid si scripsissem mimos obscœna jocantes,

Qui semper 4 ficti crimen amoris habent?

In quibus assiduè 5 cultus procedit adulter;

Verbâq; dat stulto callida nupta viro.

Nubilis 6 hæc virgo, matronaq; virq; puerq;

Spectat; & 7 ex magna parte Senatus adest.

Non fatis incestis temerari vocibus aures:

Assuescunt oculi multa pudenda pati.

Cumq; fefellit amans aliquâ novitate maritum,

Plauditur & magno palma favore datur.

8 Quodq; minùs prodest, pœna est lucrosa poetæ;

Tantaq; non parvo crimina Prætor emit.

Inspice ludorum sumptus, Auguste, tuorum:

Empta tibi magno talia multa leges.

Hæc tu spectâsti, spectandâq; sæpe dedisti:

Majestas adeò comis ubique tua est.

Luminibusq; tuis, totus quibus 9 utitur orbis,

Scenicâ vidisti 1 lætus adulteria.

Scribere si fas est imitantes turpia mimos:

Materiæ minor est debita pœna meæ.

An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?

Quodq; 2 licet, mimis scena licere dedit?

Et mea sunt populo saltata poemata sæpe;

Sæpe oculos etiam detinuere tuos.

Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum

Artifici fulgent corpora picta manu:

Sic, quæ concubitus varios, Venerisq; figuras

Exprimat, est aliquo parva tabella loco.

Utq; sedet vultu fastus Telamonius iram,

Inq; oculis facinus barbara mater habet:

Sic madidos siccat digitis Venus uda capillos;

Et modo maternis testa videtur aquis.

1 fumosi.

2 Decembris.

4 Quæ damno nulli composuisse fuit.

4 juncti, vetiti.

5 cautus. multus.

6 hos.

7 è.

8 Quoque, quosque, quæque.

9 utimur.

1 lentus.

Mimi.

2 Libet.

- 1 canunt.* Bella sonant alii telis instructa cruentis,
 Parsq; tui generis, pars tua facta *1* canit.
 Invida me spatio natura coercuit arcto;
 Ingenio vires exiguasq; dedit.
- Virgilius.* Et tamen ille tuus foelix Æneidos auctor
 Contulit in Tyrios arma virúmq; toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quàm non legitimo fœdere junctus amor.
- 2 tenerosq; Bucolica.* Phillidis hic idem, *2* teneræq; Amaryllidis ignes,
 Bucolicis juvenis luserat ante modis.
- 3 uno.* Nos quoq; jampridem scripto peccavimus *3* isto
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaq; edideram, cùm te delicta notantem
- 4 jure qui- etus.* Præterii toties *4* irrequietus eques.
 Ergò quæ juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta parùm prudens, nunc nocuere seni.
 Sera redundavit veteris vindieta libelli,
- 5 admissi.* Distat & *5* à meriti tempore pœna fui.
 Ne tamen omne meum credas opus esse remissum;
 Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.
- Fastorum Lib. xii.* Sex ego fastorum scripsi, totidémq; libellos;
 Cùmq; suo finem mense volumen habet.
 Idq; tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
 Et tibi sacratum fors mea rupit opus.
 Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis;
 Quæq; gravis debet verba cothurnus habet.
- Medea. Ovidii Metamor- phosis.* Dictaq; sunt nobis, quamvis manus ultima cæpto
 Desuit, in facies corpora versa novas.
 Atq; utinam revoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:
 Pauca; quibus prima surgens ab origine mundi
 In tuâ deduxi tempora, Cæsar, opus.
- 6 Adspicias.* *6* Aspicias quantum dederis mihi pectoris ipse,
 Quòq; favore animi téq; tuosq; canam.
 Non ego mordaci distrinxi carmine quenquam:
 Non meus ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffusis felle refugi:
 Nulla venenato litera mista joco est.
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri,
 Quem mea Calliope læserit, unus *7* ero.
- 7 ego.*

Non ig
 Aug
 Nec m
 Grat
 His pr
 O pa
 Non u
 Cùm
 Tutius
 Ut p

PU

D

MI

Néve
 Nu
 Nec d
 Infè
 Id qu
 (He
 3 Asp
 Car
 Claud
 Vel
 Quod
 Eru
 Liter
 Læ
 Si qu
 In
 Dicit
 Qu

Non

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse, malis.
 Nec mihi credibile est quenquam i insultare jacen- i *insul-*
 Gratia candori siqua relata meo est. (ti *tasse.*)
 His precor atq; aliis possint tua numina flecti,
 O pater, ô patriæ cura salusque tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam; nisi forsitan olim,
 Cùm longo pœnæ tempore victus eris:
 Tutius exilium, paulôq; quietius oro;
 Ut par delicto sit mea pœna suo.

PUB. OVID. NASONIS
 De TRISTIBUS Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorem alloquitur.

(bem:

Misus in hanc venio 2 timidè liber exulis ur- 2 *timidi.*
 Da placidam fesso, Lector amice, manum.
 Nève reformida, nè sim tibi forte pudori,
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis.
 Id quoq; quod viridi quondam male lussit in ævo,
 (Heu! nimium serò) damnat, & odit opus.
 Aspice quid portem; nihil hîc nisi triste videbis, 3 *Inspice.*
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quod neque sum cedro flavus, nec pumice lævis; *Pumex.*
 Erubui domino cultior esse meo. *Excusat li-*
 Litera suffusas quod habet maculosa lituras; *turas.*
 Læsit opus lacrymis ipse poeta suum.
 Si qua videbuntur casu non dicta Latinè;
 In qua 4 scribebat, barbara terra fuit. *scribebar,*
 Dicite, Lectores, si non grave, qua sit eundum; *scribebam.*
 Quasq; petam sedes hospes in urbe liber.

Hæc ubi sum furtim linguâ titubante locutus,
Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.

1 *parenti.* Dii tibi dent, nostro quod non tribuere i poetæ,
Molliter in patria vivere posse tua.

2 *sequor,* Duc age, namq; 2 sequar, quamvis terrâq; mariq;
3 *jamq; se-* Longinquo referam lassus ab orbe pedem.

4 *quor.* Paruit, & ducens, Hæc sunt fora Cæsaris, inquit:
5 *Via sacra.* Hæc est à sacris quæ via nomen habet.

Hic locus est Vestæ, qui Pallada servat, & ignem:

3 *Hic.* 3 Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.

Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palati:

4 *Stator.* Hic 4 Sator, hoc primùm condita Roma loco est.

Singula dum miror, video fulgentibus armis

Conspicuos postes, testâq; digna Deo.

Et Jovis hæc, dixi, domus est, quod ut esse putarem,

Augurium menti querna corona dabat. (quam;

5 *Numen.* Cujus ut accepi 5 Dominum, non fallimur, in-

Et magni verum est hanc Jovis esse domum.

Cur tamen appositâ velatur janua lauro?

6 *querna* Cingit & angustas 6 arbor opaca fores?

7 *Corona.* An quia perpétuos meruit domus ista triumphos?

An quia Leucadio semper amata Deo est?

Ipsane quod festa est? an quod facit omnia festa?

Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?

Utq; viret semper laurus, nec fronde caduca

Carpitur, Æternum sic habet illa decus.

7 *Causa* 7 Causâq; suppositæ, scripto testante, coronæ,

8 *superpositæ.* Servatos cives indicat hujus ope.

Adjice servatis unum, pater optime, civem,

8 *jacet.* Qui procul extremo pulsus in orbe 8 latet;

In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,

Non facinus causam, sed suus error habet.

9 *venerorq;* Me miserum! vereorq; locum, 9 vereorq; 1 po-

10 *parentem.* Et quatitur 2 trepido litera nostra metu. (tentem,

2 *rapido.* Aspicias exanguî chartam pallere colore?

Aspicias alternos intremuisse pedes?

Quandocunq; precor, nostro placata parenti,

Iisdem sub dominis aspicere domus.

3 *tenore.* Inde 3 timore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad intonsi candida templa Dei.

Signa p

Belid

Quæq;

Pectro

Quæreb

Quos

Quæren

Præp

Alter

Hæc

Nec me

Atria

In gen

Et p

Torsita

Evi&

Dii, pr

Cæsa

Interea

Priv

Vos q

Sum

ERg

E Q

Nec v

Do&

Nec m

Qu

Plurin

Ust

Quiq;

Mo

Ultim

Per

8 Suff

Acc

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Belides, & stricto 1 stat ferus ense pater :
 Quæq; viri docto veteres 2 fecere noviq;
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suas optaret non genuisse 3 parens.
 Quarentem frustra custos 4 è sedibus illis
 Præpositus sancto jussit abire loco.
 Altera templa peto vicino juncta theatro;
 Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse fugam.
 Forsitan & nobis olim minus asper & illi
 Evictus longo tempore Cæsar erit. [da 5 est] 5 es.
 Dii, precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba rogant-
 Cæsar ades voto, maxime Dive, meo.
 Interea, quoniam statio mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoq; si fas est, confusa pudore repulsæ
 Sumite plebeiæ carmina nostra manus.

1 barbarus.
 2 cepere.

2 pater.
 4 me.

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

ERGò erat in fatis Scythiam quoq; visere nostris?
 Quæq; Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec strips 6 Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem.
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quodq; magis 7 Musa est visa jocosa mea.
 Plurima sed pelago terraq; pericula passum
 Ustus ab assiduo frigore pontus habet.
 Quiq; fugax rerum, securaq; in otia natus,
 Mollis, & impatiens ante laboris eram:
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbum
 Perdere, diversæ nec potuere viæ.
 Sufficit atq; malis animus: nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixq; ferenda tulit.

6 Latio.

7 Vita
 Musa, joco-
 sa mea est.
 Jocosa mu-
 sa Nasoni
 exilium pe-
 perit.
 8 Sufficit-
 que.

C 4

Dum

- 1 *terris.* Dum tamen & i ventis dubius jactabar, & undi
 Fallebat curas ægraq; corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi,
 Et pœnæ tellus est mihi tacta meæ;
 2 *vacat.* Nil nisi flere 2 libet: nec nostro parcior imber
 Lumine, quàm verna de nive manat aqua.
 Roma domusq; fubit desideriumq; locorum,
 Quicquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quòd toties nostri pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit!
 Cur ego tot gladios fugi? totiesq; minata
 Oportuit infelix nulla procella caput?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos;
 3 *quos.* Participes iræ 3 quàm Deus unus habet;
 Extimulate, precor, cessantia fata meique
 Interitûs clausas esse vetate fores.

ELEGIA III.

Ad Uxorem, quod æger fuerit.

- 4 *Casu.* **H**ÆC mea si 4 conjux miraris epistola quare
Æger Ovi- Alterius digitis scripta sit; æger eram:
dus. Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusq; meæ pœne salutis eram.
 5 *Quid* 5 Quem mihi nunc animum dira in regione jacent
mihi tunc Inter Sauromatas esse Getasq; 6 putas?
animi. Non cœlum patior, nec aquis assuevimus istis,
 6 *putes.* Terraq; nescio quo non placet ista modo:
 * *Talia* * Non domus apta fatis; non hic cibus utilis ægro
Scythas Nullus Apollinea qui levet arte malum est.
decent. Non; qui soletur; non, qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisque locisque;
 Et fubit affecto nunc mihi quicquid adest
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia conjux
 Et plus in nostro pectore 7 parte tenes.
 Te loquor absentem, te vox mea nominat unat;
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 8 *amenti.* Quinetiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret 8 amentis nomen in ore tuum:

Si jam deficiam, * suppressaq; lingua palato * *suppresso.*
 Vix instillato restituenda mero:
 Nuntiet huc aliquis dominam venisse, resurgam;
 Spēsq; tui nobis causa vigoris erit.
 Dumq; ego sum vitæ dubius, tu forsitan istic *1 Ergo.*
 Jucundum, nostri nescia, tempus agis:
 Non agis affirmo; liquet 2 hoc, carissima, nobis, 2 *ô.*
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit mea fors quos debuit annos,
 Et mihi vivendi tam cito finis adest;
 Quantum erat, ô magni, perituro parcere, divi,
 Ut saltem patriâ contumularer humo?
 Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset *In patria*
 Vel 3 præcessisset mors præperata fugam. *sepeliri.*
 Integer hanc potui nuper bene reddere 4 vitam: *3 Præ-*
 Exul ut occiderem nunc mihi vita data est. *pisset.*
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris;
 Et fient ipso tristitia fata loco?
 Nec mea consueto languescent corpora lecto?
 Depositum nec me qui fleat ullus erit?
 Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora,
 Accedent animæ tempora parva meæ?
 Nec mandata dabo? nec cum clamore supremo
 5 Labentes oculos 6 condet amica manus? *5 Languen-*
 Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulchris. *tes.*
 Indeploratum barbara terra teget? *6 claudet.*
 Ecquid, 7 ubi audieris, totâ turbabere mente? *Claudere*
 Et feries pavidâ pectora fida manu? *oculos mor-*
 Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes, *tuo.*
 Clamabis miseri nomen inane viri? *7 ut.*
 Parce tamen lacerare genas, nec 8 finde capillos; 8 *scinde.*
 Non tibi nunc primum, lux mea, raptus 9 ero: 9 *ego.*
 Cum patriam amisi, tunc me periisse putato:
 Et prior, & gravior mors fuit illa mihi. *Exilium*
 Nunc si forte potes (sed non potes) optima conjux *vera mors*
 Finitis gaude tot mihi morte malis. *est.*
 Quod potes, extenua forti mala corde ferendo; *1 Quam.*
 Ad 2 mala jam pridem non rude pectus habes. 2 *quæ.*
 Atq; utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
 Effugiatq; avidos pars 3 mea nulla rogos. *3 mihi.*
 Nam

Pythagoras animam immortalem affirmat.

1 *Nec.*

2 *pone loco.*

Epitaphium Ovidii.

3 *titulo.*

Serta sepulchro apponere.

Nam si morte carens vacuas volat altus in auras
Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis.

Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
Pérque feros manes hospita semper erit.

Ossa tamen facito parva referantur in urna;
Sic ego non etiam mortuus, exul ero. (ptum)

Non vetat hoc quisquam, fratrem Thebana perem-
Supposuit tumulo, rege vetante, soror.

Atque ea cum foliis & amomi pulvere misce :

Inque suburbano condita crede solo.

Quósq; legat versus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.

Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,

Ingenio perit Naso poeta meo.

At, tibi qui transis, ne sit grave (quisquis amasti)
Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.

Hoc satis in 3 tumulo est; etenim majora libelli,
Et diuturna magis sunt monumenta mei.

Quos ego confido, quamvis nocuere, daturus
Nomen, & auctori tempora longa suo.

Tu tamen extincto feralia munera ferto,
Déque tuis lachrymis humida sarta dato.

Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,
Sentiet officium mœsta favilla pium.

Scribere plura libet; sed vox mihi fessa loquendo
Dictandi vires siccâq; lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,

Quod tibi qui mittit, non habet ipse, vale.

ELEGIA IV.

Ad Amicum, ut magnorum virorum consuetudinem fugiat.

O Mihi care quidem semper, sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuere meæ;
Ulibus edocto si quicquam credis amico,

4 *igne.*

Vive tibi, & longè nomina magna fuge.

5 *Non pro-
fit potius*

Vive tibi, quantumque potes prælustria vita,

6 *si quis ob-
esse potest.*

Sævum prælustri fulmen ab arce venit.

Nam quanquam soli possunt prodesse potentes;

Non profunt, potius plurimum obesse solent.

Effugit

effugit hybernas demissa antenna procellas,

Larâq; plus parvis vela timoris habent.

Aspicias ut summâ cortex levis innatet undâ,

*Summa
fugienda.*

Cum grave nexa simul retia mergat onus.

His ego si monitor monitus prius ipse fuisset,

1 Hæc.

In qua 2 debebam forsitan urbe forem.

*2 debue-
ram.*

Cum 3 tecum vixi, dum me levis aura ferebat,

3 mecum.

Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)

Sic cadit, ut tacta surgere possit humo.

Ut miser Elpenor tecto delapsus ab alto,

Elpenor.

Occurrit regi 4 flebilis umbra suo!

4 debilis.

Quid fuit, ut tutas 5 agitaret Dædalus alas,

Dædalus.

Icarus immensas nomine signet aquas?

5 agitavit.

Semper quòd hic altè. demissiùs ille volabat,

Nam pennas ambo 6 non habuere suas.

6 nonne.

Crede mihi, benè qui latuit benè vixit; & 7 intra 7 infra.

Fortunam debet quisque manere suam.

Non foret Eumedes orbis, si filius ejus

Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flamma vidisset, in arbore natas,

Cepisset genitor si Phaethonta Merops.

Tu quoq; formida nimiùm sublimia semper,

Propositiq; 8 precor contrahe vela tui.

8 memòr.

Nam pede inoffenso spatium 9 percurrere vitæ

*9 decur-
rere.*

Dignus es, & fato candidiore frui.

Quod pro te ut voveam, miti pietate mereris,

1 Qua.

Hæsurâq; mihi tempus in omne fide.

Vidi ego te tali 2 vultu mea fata gementem,

2 luctu.

Qualem credibile est ore fuisse meo.

Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes;

Tempore quas uno, fidaq; verba, 3 dabas.

3 Bibi.

Nunc quoq; 4 submotum studio defendis amicum, 4 semotum.

Et mala vix ullâ parte levanda levas.

Vive sine invidia, mollésq; inglorius annos

Exige, amicirias & tibi junge pares.

*Amicitia
pares af-
fectanda.*

Nasonisq; tui, quod adhuc non exulat, unum

Nomen ama, Scythicus cætera Pontus habet.

Proxima sideribus tellus Erymanthidos urfæ

Me tenet, astricto terra perusta gelu.

Bospho-

1 *Bosporos.* 1 Bosporus & Tanais superant, Scythicæq; paludes,

2 *pauca.*

Vixq; satis noti nomina 2 pauca loci.

Uterius nihil est, nisi non habitabile frigus.

Heu! quàm vicina est ultima terra mihi!

At longè patria est, longè est carissima conjux;

Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.

3 *Sic.*

3 Si tamen hæc absunt, ut quæ contingere non est
Corpore, sint animo cuncta videnda meo.

4 *urbisque
domus, &*

Ante oculos 4 errat domus, urbs & forma locorum;

Succeduntq; suis singula facta locis.

forma loco-
rum est;

Conjugis ante oculos, sicut 5 præeuntis imago est;

5 *presentis.*

Illa 6 meas causas aggravat, illa levat. (amorem;

6 *meos ca-*

Aggravat 8 hæc, qd. abest; levat 9 hæc, qd. præstat

7 *sus.*

Impositumq; sibi firma tuetur onus.

7 *Ingravat.*

Vos quoq; pectoribus nostris hæretis amici,

8 *hoc.*

Dicere quos cupio nomine quemq; suo.

9 *hoc.*

Sed timor officium cautus compescit; & ipsos

1 *honoris.*

In nostro poni carmine nolle puto.

Ante volebatis, gratique erat instar 1 amoris,

Verbis in nostris nomina vestra legi.

Quod quoniam est anceps, intra mea pectora quem-

Alloquar; & nulli causa timoris ero. (que

Nec meus indicio latitantes versus amicos

Protrahet; occulte, si quis amavit, amet.

Scite tamen, quamvis longa regione remotus,

Absim, vos animo semper adesse meo.

2 *Et quàm*

2 Et qua quisq; potest oro, mala nostra levate;

quisq; po-

Fidam projecto neve negate manum.

test aliquâ

Prospera sic maneat vobis fortuna, nec unquam

3 *opem.*

Contacti simili sorte rogetis 3 idem.

ELEGIA V.

Ad Carum Amicum.

USus amicitiae tecum mihi parvus, ut illam
Non ægre possis dissimulare, fuit.

Ni me complexus vinculis propioribus esses,

Nave mea vento forsan eunte suo.

4 *meam*

Ut cecidi, cunctiq; 4 metu fugere ruinæ,

fugere rui-

Verfaq; amicitiae terga dedere meæ.

nam.

Aufus

Aufus es igne Jovis percussum tangere corpus,
Et deploratæ limen adire domûs.

Idque recens præstas, nec longo cognitus usu,
Quod veterum misero vix duo trêsvē mihi.

Vidi ego confusos vultus, * visósque notavi,
Osque madens fletu, pallidiúsque meo.

* visusque.

Et lachrymas cernens in singula verba cadentes,
Ore meo lachrymas, auribus illa bibi.

Brachiaque 1 excepi 2 presso pendentia collo,
Et singultatis oscula mista sonis.

1 accepi,

2 masso.

Sum quoq; Care, tuis defensus viribus absens:
Scis Carum veri nominis esse loco.

Multaq; præterea manifesti signa favoris
Pectoribus teneo non abitura meis.

Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper,
Quos in materia prosperiore juves.

Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
(Quod te credibile est quærere) quæris, agam.

Spē trahor exiguâ, quam tu mihi demere noli,
Tristia leniri numina posse 5 Dei.

Spes.

3 Deo.

Seu temerè expecto, sive 4 hoc contingere fas est, 4 id.

Tu mihi, quod cupio, fas, precor, esse proba.

Quæq; tibi est linguæ facundia, confer in ilud;

Ut doceas votum posse valere meum.

Quò 5 quisq; est major, magis est placabilis iræ; 5 quis
Et faciles motus mens generosa capit.

enim.

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni;

Pugna suum finem, cùm jacet hostis, habet.

Generosissi-

mus quisq;

At lupus, & turpes instant morientibus urfi;

Et quæcunq; minor nobilitate fera est.

ad iracun-

diam mi-

Majus apud Trojam forti quid habemus Achille?

Dardanii lachrymas non tulit ille senis.

nus est pro-

pensus.

Quæ ducis Æmathii fuerat clementia, 6 Porus,

7 Præclariq; docent funeris exequiæ.

6 Pharos.

7 Darii-

Néve hominum referam flexas ad mitius iras,

Junonis gener est, qui prius hostis erat.

que, Pom-

pei que,

Deniq; non possum nullam sperare salutem,

Cùm non sit pœnæ causa cruenta meæ.

Dardani-

que.

Non mihi quærenti pessundare cuncta petitum

Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.

Non

- 1 dixit. Non aliquid i dixi, violentave lingua locuta est,
 Oculi Na- Lapsave sunt nimio verba profana mero :
 sonis in Inscia quod crimen viderunt lumina plector ;
 crimine. Peccatumq; oculos est habuisse 2 meum.
 2 meos, Non equidem totam possum defendere culpam :
 mihi. Sed partem nostri criminis error habet.
 3 ut molli- Spes igitur superest, 3 facturum ut molliat ipse
 at ipse, fa- Mutati poenam conditione loci.
 turum. 4 Hoc utinam nitidi solis praenuncius 5 ortus
 4 Hunc. Adferat admissio Lucifer albus equo.
 5 ortum.

ELEGIA VI.

Ad Amicum, quo familiarissime usus est.

- F**OEdus amicitiae non vis, carissime, nostrae,
 Nec, si forte velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi carior alter,
 Nec tibi me tota junctior urbe fuit.
 Isque erat usque adeo populo testatus, ut esset
 Pene magis quam tu, quamq; ego, notus amor :
 6 raris. Quique est in 6 caris animi tibi candor amicis,
 Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
 Nil ita celabas, 7 ut non ego conscius essem ;
 Pectoribusque dabas 8 multa tegenda meis.
 Cuiq; ego narrabam, secreti quicquid habebam,
 Excepto quod me perdidit, unus eras.
 Id quoque si scisses, salvo fruerere sodali,
 Consilióq; forem sospes, amice, tuo.
 Sed mea me in poenam nimirum fata trahebant,
 Omne bonae claudunt utilitatis iter.
 Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo ;
 Seu ratio fatum vincere nulla valet :
 Tu tamen o nobis usu junctissime longo,
 Pars desiderii maxima penè mei.
 Sis memor ; & si quas fecit tibi gratia vires,
 Illas pro nobis experiare rogo :
 Numinis ut laesi fiat mansuetior ira ;
 Mutatq; minor sit mea poena loco :
 Idque ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
 Principiumq; mei criminis error habet :

Consilio-
 rum com-
 municatio
 signum e-
 rit verae
 amicitiae.
 7 cui.
 8 cuncta.

Nec
 Lu
 Mé
 Illu
 Et qu
 Illu
 Nil i
 Pra
 Stulci
 No
 Quæ
 Qu

V A
 I
 Aut il
 Aut
 Quicq
 Nec
 Vivere
 Nec
 Et tam
 Apt
 Tu qu
 Do
 Nam ti
 Et 7
 Hoc eg
 Ne
 Primus
 Utqu
 Tunc
 Tem
 Ergo f
 Sola
 Sed ve
 Pos

Nec

Nec i breve, nec tutum est, quo sint mea, dicere ca- i leve.

Lumina funesti conscia facta mali : (su Lumina

Ménsq; reformidat, veluti sua vulnera, tempus Nasonis.

Illud ; & admonitu fit novus ipse 2 dolor. 2 pudor.

Et quæcunq; adeo possint afferre pudorem,

Ulla regi cæca condita nocte decet.

Nil igitur referam, nisi me peccasse (sed illo

Præmia peccato nulla petita mihi)

Stultitiâmq; meum crimen debere vocari ;

Stultitiâm
non crimen.

Nomina si 3 factis reddere vera velis.

Quæ si non ita sunt : alium, quo longiùs absim, 3 fatis,

Quære (suburbana 4 hæc sit mihi terra) locum. factis.

4 hic.

ELEGIA VII.

Mandat Epistolæ, ut Perillam adeat.

V Ade salutatum subitò perarata Perillam

Litera, sermonis fida ministra mei :

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter libros, Pieridasque suas.

Quicquid aget, cùm te scierit venisse, relinquet :

Nec mora, quid venias, quidve, requireret, agam.

Vivere me dices, sed sic ut vivere nolim,

Nec mala tam longâ nostra levata morâ :

Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,

Apraq; in alternos cogere verba pedes. (res !

Tu quoq; dic, Studiis communibus 5 ecquid inhæ- 5 ut quid.

Doctâq; non patrio carmina more canis ?

Perillæ in-
genium.

Nam tibi cum 6 facie mores natura pudicos,

Et 7 raras dotes, ingeniûmq; dedit :

6 fatis.

Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,

7 chartas,
claras.

Ne malè sæcundæ vena periret aquæ.

Primus id adspexi teneris in virginis annis ;

Utque 8 pater natæ, duxque comêsque fui. 8 patet,

Tunc quoq; (sed forsân nostrum delevit amorem venæ.

Tempus) eram nimio iunctus amore tibi.

Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem,

Sola tuum vates Lesbia 9 vincit opus.

9 vincat,
vincet.

Sed vereor nè nunc mea te fortuna retardet,

Postq; meos casus sit tibi pectus iners.

Dum

- 1 tuis. Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam ;
 2 fata se- Sæpe i tui iudex, sæpe Magister eram.
 cuta, facta Aut ego præbebam factis modo versibus aures,
 secuta, pars Aut, ubi cessaras, causa ruboris eram.
 bona, facta, Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 facta re- Tu quoque sis pœnæ 2 facta ruina rææ. (la,
 missa. Pone, Perilla, metum ; tantummodo fœmina 3 nul-
 3 non sit. 4 Neve vir à scriptis discat amare tuis.
 4 Devia, Ergo desidîæ remove, doctissima, causas ;
 nec. Inque bonas artes, & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis vitiabitur annis ;
 Rugâq; in antiqua fronte senilis erit :
 5 manum. Injiciétq; 5 manus formæ damnosa senectus,
 Quæ strepitum passa non faciente venit.
 Speculum Cúmq; aliquis dicit, Fuit hæc formosa, dolebis,
 mendax. Et speculum mendax esse querere tuum.
 6 tibi. Sunt 6 & opes modicæ, cùm sis dignissima magnis ;
 7 id cui- Finge sed immensis censibus esse pares.
 cunque. Nempe dat 7 & quodcunq; libet fortuna rapitque,
 Irus, Cræ- Irus & est subito qui modo Cræsus erat.
 sus. Singula 8 quid referam ; nil non mortale tenemus,
 8 ne. Pectoris exceptis ingeniúq; bonis.
 En ego, cùm patria caream, vobisq; domóq;
 Raptâq; sint, adimi quæ potuere, mihi :
 Ingenio tamen ipse meo comitórq; fruórq;
 Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.
 9 Qui licet. 9 Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense ;
 Literæ non Me tamen extincto fama superstes erit.
 possunt no- Dúmque, suis victrix i septem de montibus orbem
 bis adimi. Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
 i omnem, Tu quoq; quam studii maneat felicius usus,
 totum. Effuge venturos quâ potes usque rogos.

ELEGIA VIII.

Patriam & suos videre desiderat.

i consistere
curru.

Nunc ego Triptolemi cuperem i conscendere
 Misit in ignotam qui rude semen humum.
 Nunc ego Medæ vellem frænare dracones,
 Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tuâ,

Nunc

Nunc ego jactandas optarem sumere pennas,

Sive tuas, Perseu; Dædale, sive tuas;

Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,

Aspicerem patriæ¹ dulce repentè solum:

Desertæque domûs² vultus, memoresque sodales,

Caraque præcipuè conjugis ora³ meæ: X

Stulte, Quid hæc frustra votis puerilibus optas,

Quæ non ulla tibi ferrique feretque dies?

Si semel optandum est, ⁴ Augusti numen adora:

Et, quem⁵ sensisti, rite precare Deum.

Ille tibi pennasque potest currusque volucres

Tradere: det redditum, proinus ales eris.

Si precer hæc (neque enim possum majora precari)

Ne mea sint, timeo, vota modesta parum.

Forstân hoc olim, cum⁶ jam satiaverit iram;

Tunc quoque sollicitâ mente rogandus erit. X

Quod minus interea est (instar mihi muneris ampli)

Ex his me jubeat, quo libet, ire locis:

Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec auræ: Macies

Hei mihi! perpetuus corpora languor habet.

Ovidii ex
alieno cælo

heu vitiant artus agræ contagia mentis,

Sive mei causa est in regione mali;

Ut tetegi Pontum, vexant insomnia, vixque

Offa regit macies, nec juvat ora cibus: X

Quique per autumnum percussis frigore primo

Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;

Mea membra tenet; nec viribus allevor ullis;

Et nunquam queruli causa doloris æbest.

Nec melius valeo, quàm corpore, mente; sed ægra est

Utraque pars æquæ; binaque damna fero.

Ærer & ante oculos (veluti spectabile corpus)

Adstans fortunæ forma⁷ videnda meæ.

Cumq; ⁸ locos, morésq; hominum, cultusque⁹ sonumq;

Cernimus, & quid sim, quid fuerimque subit; X

Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris iñâ,

Quod non offensas vindicet ense suas.

At quoniam semel est odio civiliter usus,

Mutato levior sit fuga nostra loco.

¹ Testa re-
lictâ meâ.

² Vultum.

³ Mihi.

⁴ Augus-
tum.

⁵ Læsisisti.

⁶ Se satia-
verit ira.

⁷ Legendâ.

⁸ Locum.

⁹ Sonosque.

(a) Igitur
Graia
(quis cre-
deret?)
urbes.

Medea.

(b) Specta-
tor

(c) vela,
venit.

(d) attonito

(e) sedet

(f) aut

(g) moran-
dus

(h) Vicimus

(i) moretur

Tomos à
sectione.

HIC quoque sunt (a) urbes Graia (quis credere
Inter inhumanæ nomina Barbariæ. (posset?))

Huc quoque Mileto missi venere coloni,

Inque Getis Graias constituere domos,

Sed vetus huic nomen, positaque antiquius urbe,

Constat ab Absyrti cæde fuisse loco.

Nam rate (quæ curâ pugnacis facta Minervæ,

Per non tentatas prima cucurrit aquas:)

Impia desertum fugiens Medea perentem,

Dicitur his remos applicuisse vadis:

Quem procul ut vidit tumulo (b) speculator ab

Hospes, ait, nosco Colchide (c) vela dari: (alto,

Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,

Dum sequitur celeres anchora atacta manus;

Conscia percussit meritorum pectora Colchis

Ausâ atque ausurâ multa nefanda manu:

Et, quanquam superest ingens audacia menti,

Pallor in (d) attonitæ virginis ore (e) fuit.

Ergo ubi prospexit venientia vela, Tenemur,

(f) Et pater est aliquâ fraude (g) tenendus, ait.

Dum quid agat quaerit, dum versat in omnia vultus,

Ad fratrem casu lumina flexa tulit,

Cujus ut ablata est præsentia, (h) Vincimus, inquit,

Hic mihi morte suâ causa salutis erit

Protinus ignari, nec quidquam tale timentis,

Innocuum rigido perforat ense latus.

Atque ita divellit, divulsæque membra per agros

Dissipat; in multis invenienda locis,

Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto

Pallentisque manus, sanguineumque caput:

Ut genitor luctuque novo tardetur; &, artus

Dum legit extinctos, triste (i) retardet iter.

Inde Tomos dictus locus hic, quia ferretur in illo

Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Siquis adhuc isthic meminit Nasonis adepti;
Et superest sine me nomen in urbe meum;

Sup

Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in mediâ vivere (a) Barbarie.
 Sauromatæ cingunt, fera gens, Bessique, Getæque : (a) Barbaria.
 Quam non ingenio nomina digna meo !
 Dum tamen aura tepet, medio defendimur Istro :
 Ille suis liquidus bella repellit aquis.
 At cùm tristis hyems squalentia protulit ora ;
 Terraque marmoreo est candida facta gelu.
 Dum patet & Boreas, & nix (b) injecta sub arcto : (b) jactata
 Tum (c) patet has gentes axe tramente premi. (c) liquet
 Nix jacet, & jactam nec sol pulviæve resolvunt : Nix in
 Indurat Boreas, perpetuamque facit. crystallum
 Ergo ubi dilicuit nondum prior, altera venit,
 Et solet in multis bima (d) jacere locis. (d) Manere
 Tantaque commoti vis est Aquilonis, ut altas
 Æquet humo turres, testaque rapta ferat.
 Pellibus, & sutis arcent mala frigora (e) braccis : (e) Braccis.
 Oraque de toto corpore sola patent.
 Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,
 Et nix inducto candida barba gelu :
 (f) Nudâq; consistunt formam servantia (g) testæ (f) Udaque
 Vina ; nec hausta meri, sed data frustra bibunt. (g) Testa.
 Quid loquar, ut (h) cuncti concresecant frigore rivi, (h) vincti,
 Dêque lacu fragiles effodiantur aquæ ? juncti
 Ipse papyrifero qui non angustior amne Papyrifer
 Miscetur vasto multa per ora freto, Nilus.
 Cœruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat, & (i) testis in mare serpit aquis. (i) tacitis
 Quaque rates ierant, pedibus nunc itur, & undas
 Frigore concretas ungula pulsant equi. (a) subtus
 Perque novos pontes (a) subterlabentibus undis,
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.
 Vix equidem credar : sed cùm sint præmia falsi Lucrum
 Nulla, ratam debet testis habere fidem. mendaces
 Vidimus ingentem glacie consistere pontum, facit.
 Lubricaque immotas testa premebat aquas.
 Nec, vidisse sat est ; durum calcavimus æquor,
 Undâque non udo sub pede summa (b) fuit. (b) fluit
 Tibi tale fretum quondam, Leandre, fuisset,
 Non foret angustæ mors tua crimen aquæ.

Tum neque se pandi possunt delphines in auras
 Tollere; conantes dura coercent hyems.
 Et quamvis Boreas jactatis insonet alis,
 Fluctus in obfesso gurgite nullus erit,
¹ in, ceu. Inclusæque gelu stabunt, ² ut marmore, puppes:
² Scindere. Nec poterit rigidas ² findere remus aquas:
 Stringere. Vidimus in glacie pisces hæere ligatos;
³ Et. ³ Sed pars ex illis eum quoque viva fuit.
 Sive igitur nimii Boreæ vis sæva marinas,
 Sive redundatas flumine cogit aquas:
 Protinus, æquato siccis Aquilonibus Istro,
 Invehitur celeri barbarus hostis equo:
 Hostis equo pollens longæque volante sagittâ
 Vicinam late depopulatur humum.
 Parthus. Diffugiunt alii, nullisque tuentibus agros,
 Incustodiæ diripiuntur opes:
 Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra;
 Et quas divitias incolæ pauper habet.
 Pars agitur vinetis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura lætæque suum.
 Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis;
 Nam volucris ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt;
 Et cremat infontes hostica ⁴ flamma casas,
⁴ turba. Tum quoque, cum pax est, trepidant formidine belli;
 Nec quisquam pressio vomere sulcat humum.
 Aut videt aut metuit locus hic, quem non videt.
 Cessat iners rigido terra relicta situ. (hostem,
⁵ ulmo Non hic pampineâ dulcis latet uva sub ⁵ umbrâ;
 Nec cumulant altos fervida musta lacus.
 Poma negat regio, nec haberet Acontius, in quo
 Scribere hic dominæ verba legenda suæ.
 • Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos
 Heu loca felici non adeunda viro!
 Ergo tam latè pateat cum maximus orbis,
 Hæc est in ⁷ pœnas terra reperta ⁸ meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledictionem.

Siquis es, insultes qui casibus, improbe, nostris
 Meque reum dempro sine cruentus agas;
 Nat

Natus es è scopulis, ¹ nutritus lacte ferino,
Et dicam filices pectus habere tuum.

¹ es pastus.

Quis gradus ulterior, quo se tua porrigat ira,
Restat? quidve meis cernis abesse malis?

Barbara me tellus, & inhospita litora Ponti,
Cumque ² suo Boreâ ³ Mænalis urſa videt.

² truci.

³ Parrhaſi.

Nulla mihi cum gente ferâ commercia linguæ:

Omnia ſolliciti ſunt loca plena metûs.

Utque fugax avidis cervus depreſſus ab urſis;

Cinctâque montanis ut pavet agna lupis:

Sic ego belligeris à gentibus undique ſeptus

Terreor, hoſte meum pænè premente latus.

Utque ſit exiguum pœnæ, quòd conjugem, ⁴

Quòd patria careo, pignoribûſque meis;

Ut mala nulla feram, niſi nudam Cæſaris iram;

Nuda parum nobis Cæſaris ira mali eſt?

Et tamen eſt aliquis, qui vulnera cruda retrahet,

Solvat & in mores ora diſſecta meos.

IN CAUSA facilis cuiſvis licet eſſe diſerto:

Et minimæ vires frangere quaſſa valent.

Subruere eſt arces, & ſtantia mœnia, virtus:

Quamlibet ignavi præcipitata premunt.

⁴ Non ſum, qui fueram: quid inanem proteris umbrâ? ⁴ Non ſum

Quid cinerem ſaxis buſtâque noſtra petis?

⁴ ego quod fueram.

Hector erat tunc cum bello certabat; & idem

⁵ Tractus ab Hæmonio non erat Hector ⁶ equo. ⁵ Vincit

⁶ ad hæmonios equos.

Me quoque, quem nôras olim, non eſſe memento;

Ex illo ſuperant hæc ſimulacra viro.

Quid ſimulacra ferox dictis inceſſis amaris?

Parce, precor, manes ſollicitare meos.

Omnia vera puta mea crimina; nil ſit in illis,

Quòd magis errorem, quàm ſcelus eſſe putes:

Pendimus en profugi (ſatia tua pectora) pœnas

Exiliôque graves, exiliſque loco.

Carnifici fortuna poteſt mea ſlenda videri,

Te tamen eſt uno iudice ⁷ mœſta parùm.

⁷ mœſa, dura.

Sævior eſ triſte Buſiride, ſævior illo

Qui falſum lento torruit igne bovem:

Quique bovem Siculo fertur donâſſe tyranno,

Et diſcis artes conciliâſſe ſuas.

Munere in hoc usus, Rex est, sed imagine major

Nec sola est operis forma probanda mei.

Aspicias à dextra latus hoc ad apertile tauri ?

Hac tibi, quem perdes, conjiciendus erit.

Protinus inclusum lentis carbonibus ure :

Mugiet, & veri vox erit illa bovis.

Pro quibus inventis, ut munus munere penses,

Da, precor, ingenio præmia digna meo.

Dixerat : at Phalaris, Poenæ mirande repertor,

Ipse tuum (a) præsens imbue, dixit, opus.

(a) primus, Nec mora : monstratis crudeliter ignibus ustus,

Exhibuit (b) geminos ore (c) gemente sonos

(b) querulos Quid mihi cum Siculis, inter (d) Scythicosq; Getasq;

(c) tremen- Ad te (quisquis is es) nostra querela (e) venit.

te. Utque sitim nostro possis explere cruore,

(d) Scythi- Quantaque vis avido gaudia corde feras :

asque. Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus ;

(e) Redit. Te quoque ut auditis posse dolere putem.

Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,

Nepruni minor est, quam Jovis ira fuit.

(f) vulnera. Ergo, quicumque es, rescindere (f) crimina noli :

(g) ulcere. Deque gravi duras (g) vulnere tolle manus.

Utque meæ famam tenuent oblivia culpæ.

(h) Facta. (h) Facta cicatricem ducere nostra sine.

Humanæque memor sortis, quæ tollit eisdem

sortis mu- Et premit, incertas ipse verere vices.

tabilitas. Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,

(i) tuta. Est tibi de rebus maxima cura meis ;

Non est quod timeas: fortuna miserrima (i) nostra est;

Omne trahit secum Cæsaris ira malum.

(a) tibi. Quod magis ut liqueat, neve hoc (a) ego fingere cre-

Ipse velim pœnas, experiare meas. (dar

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exilii locum.

(b) Longior antiquis. FRigora jam Zephyri minuunt, annoque peracto
(b) Tardior antiquis visa Mæotis hyems.
Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
Tempora nocturnis æqua diurna fecit.

Jam violas puerique legunt, hilarisque puellæ,
Ruræque quæ nullo nata ferente ferunt.

Pratæque pubescunt variorum flore colorum :
Indocilique loquax gutture vernat avis.

*Pubescunt
prata.*

Utque malæ cimen matris deponat hirundo,
Sub trabibus cunas, parvæque tecta facit.

Herbæque, quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
Exerit è tepidâ molle cacumen humo :

Quoque loco est vitis, de palmite gemma movetur :
Nam procul à Getico litore vitis abest.

Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus ;
Nam procul à Geticis finibus arbor abest.

Otia nunc istic ; junctisque ex ordine ludis
Cedunt verbosi garrula verba fori.

¹ Lusus equis nunc est, levibus nunc luditur armis, ¹ *Usus equi.*
Nunc pila, nunc celeri ² vertitur orbe trochus. ² *volvitur.*

Nunc, ubi perfusa est oleo labente juvenas,
Defessos artus ³ cingere gaudet aquâ.

³ *Virgine
tingit.*

Scena viger, studiisque favor distantibus ardet,
⁴ Cùmque tribus resonant terna theatra foris.

⁴ *Progne*

O quater, & quoties non est numerare, beatum,
Non interdictâ cui licet urbe frui !

At mihi sentitur nix verno sole soluta,

Quæque lacu duro ⁵ non fodiantur aquæ.

⁵ *vix.*

Nec mare concrescit glacie ; nec ut ante per Istrum

Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.

⁶ Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ,
Hospitæque in Ponti litore puppis erit ;

⁶ *Incipient
si quæ.*

Sedulus occurram nautæ, dictæque salute ;

Quid veniat quæram quisve, quibûsve locis.

Ille quidem (mirum) ni de regione propinquâ,

Non nisi vicinus ⁷ tutus areret aquas.

⁷ *Cautus.*

Rarus ab Italiâ tantum mare navita transit ;

Litora rarus in hæc portubus orba venit.

Sive tamen Græcâ scierit, sive ille Latinâ

Voce loqui, certe gratior ⁸ usus erit,

⁸ *Hujus.*

Fas quoque ab ore freti, longæque Propontidos undis

Huc aliquem certo vela dedisse Noto.

Quisquis is est, memori rumorem voce referre

Et fieri famæ parsque gradusque potest :

Is, precor, auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris, & Latio reddita vota jovi:
Germania Téque, rebellatrix tandem Germania, magni
rebella- Triste caput pedibus supposuisse ducis.
trix. Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo,
 Ille meæ domui protinus hospes erit.
 Hei mihi jamne domus Scythico Nafonis in orbe est?
 Jamque suum mihi dar pro lare pœna locum?
¹ *faciant.* Dii ¹ facite, ut Cæsar non ² hoc penetræle, domum-
² *hic.* Hospitium pœnæ sed velit esse meæ. (quæ,

ELEGIA XIII.

In natalem suam.

³ *gigni* Ecce supervacuus (quid enim fuit utile ³ nasci?)
⁴ *miseri.* Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dure, quid ad ⁴ miseros veniebas exulis annos?
 Debueras illis imposuisse modum.
⁵ *ineffet.* Si tibi cura mei, vel si pudor ullus ⁵ adesset,
 Non ultra patriam me sequerere meam:
 Quoque loco primùm male sum tibi cognitus infans
 Illo tentasses ultimus esse mihi.
⁶ *Jamque* ⁶ Inque relinquendo (quod idem fecêre sodales)
relinquen- Tu quoque dixisses tristis in urbe, *Vale.*
dâ. Quid tibi cum Ponto? num te quoque Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
⁷ *soliti.* Scilicet expectas ⁷ solitum tibi moris honorem?
 Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
 Fumida cingatur florentibus ara coronis?
⁸ *crepet.* Micaque solenni thuris in igne ⁸ sonet?
⁹ *me.* Libaque dem pro ⁹ te genitale notantia tempus?
Libamina Concipiamque bonas ore favente preces?
natalis Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
diei. Adventu possim lætus ut esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupresso
¹⁰ *reposita.* Convenit, & structis flamma ¹⁰ parata rogis
 Nec dare thura libet nil exorantia divos,
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac luce petendum,
 In loca ne redeas amplius ista precor:

Dum

Dum me terrarum pars pœnè novissima ¹ Ponti, ¹ Pontus.
² Euxinus falso nomine dictus, habet. ² Euxina.

ELEGIA XIV.

Ad Amicum, ut Librum tueatur Juum.

Cultor & antistes doctorum sancte virorum,
³ Quid facis, ingenio semper amice meo? ³ Qui.
 Ecquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,
 Nunc quoque, ne videar totus abesse, caves?
⁴ Suscipis exceptis ecquid mea carmina solis ⁴ Colligis.
 Artibus, artifici quæ nocuere suo?
 Immò ita fac, quæso, vaturn studiose novorum,
 Quaque potes retine ⁵ nomen in urbè meum, ⁵ corpus.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
 Qui domini pœnam non meruere sui.
 Sæpe per ⁶ extremas profugus pater exulat oras: ⁶ externas
 Urbe tamen natis exulis esse licet. ⁶ Liber sine
 Palladis exemplo de me sine matre creata ⁶ matre.
 Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea:
 Hanc tibi commendo: quæ quò magis orba parente
 Hoc tibi tutiori sarcina major erit. (est.)
 Tres mihi sunt nati, contragia nostra secuti;
 Cætera fac curæ ⁷ sit tibi turba palam. ⁷ sint.
 Sunt quoque mutatae ter quinque volumina formæ,
 Carmina de domini funere rapta sui.
 Illud opus potuit, si non priùs ipse perissem,
 Certius è summa nomen habere manu.
 Nunc incorrectum populi pervenit in ora;
 In populi quidquam si tamen ore ⁸ meum est. ⁸ Mei est.
 Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis,
 Diverso missum quod tibi ab orbe venit.
 Quod quicumque leget (siquis leget) æstimet ante
 Compositum quo sit tempore, quoque loco:
 Equus erit scriptis, quorum cognoverit esse
 Exilium tempus, barbaricunque locum
 Neque tot adversis carmen mirabitur ullum
 Ducere me tristi sustinuisse manu.
 Ingenium fregere meum mala; cujus & antè
 Spons infocundus, parvaque vena fuit.
 Dum

Sed

Sed quæcunque fuit, nullo exercente, refugit,
Et longo periit arida facta situ.

¹ *Sustenter.* Non hic librorum, per quos ¹ inviter, alárque,
Copia; pro libris arcus & arma sonant.

² *Si.* Nullus in hac terra recitem ² cui carmina, cujus
Intellecturis auribus utar, adest.

Nec quò secedam locus est, custodia muri
Submovet infestos clausaque porta Getas.

Sæpe aliquod quæro verbum, noménque locúmque
Nec quisquam est, à quo certior esse queam.

Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)
Verba mihi desunt, dediticique loqui.

³ *Scythicó-* Threicio ³ Geticóque ferè circumsonor ore,
quæ: Et videor Geticis scribere posse modis.

Crede mihi, timeo ne sint immista Latinis,
Inque meis scriptis Pontica verba legas.

⁴ *igitur.* Qualemcunque ⁴ legas, venia dignere libellum,
Sortis & excusa conditione meæ.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus, Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suos libros, siquid vitii habebunt.

Siqua meis fuerint (ut erunt) vitiosa libellis,
Excusata suo tempore, lector, habe.

Exul eram; requiesque mihi, non fama petita esset,
Mens intenta suis ne foret usque malis.

Hoc est cur cantet victus quoque compede fossus
Indocili numero cum grave mollit opus.

⁵ *Cantat.* ⁵ Cantat & innitens limosæ pronus arenæ,
⁶ *Trahit.* Adverso tardam qui ⁶ vehit amne ratem:

⁷ *ferens.* Quique ⁷ refert pariter lentos ad pectora remos
In numerum pulsâ brachia versat aquâ,

Fessus

Fessus ut incubuit baculo, saxoque refedit
 Pastor; arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis.
 Fallitur ancilla decipitque labor.
 Fertur & abducta (a) Lyrnesside tristis Achilles. (a) Bri-
 Hæmoniâ curas attenuâsse lyrâ. seide
 Cum traheret sylvas Opheus & dura canendo Achilles.
 Saxa, bis amissi conjuge incestus erat. Orpheus.
 Me quoque Musa levat Ponti loca iussa petentem;
 Sola comes nostæ perstitit illa fugæ
 Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
 Nec mare, nec ventos, barbariæque timet.
 Scit quoque cum perii, quis me deceperit error,
 Et culpam in facto, non scelus, esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua: quod obfuit antè,
 Cum mecum (b) juncti criminis acta rea est. (b) adjun-
 Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt) Et
 Pieridum sacris imposuisse manum.
 Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa (c) sacro- (c) Sororum
 Et carmen demens carmine læsus amo. (rum,
 Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
 Illo, quo nocuit, grata sapore fuit. (illis,
 Sentit amans sua damna (d) ferens; tamen hæret in (d) Ferè
 Materiam culpæ persequiturque suæ
 Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli:
 Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri;
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obrutu mentem verat esse malorum,
 Præsentis casus immemoræque facit:
 Utque suum (e) Bacchis non sentit faucia vulnus, (e) Bacche.
 Dum stupet (f) Idæis exululata jugis: (f) Edonis.
 Sic, ubi mora calent (g) sacro mea pectora thyrsos, (g) Viridi.
 Altior humano spiritus ille malo est. Fur r poe-
 Nec exilium, Scythici nec litora Ponti, ticus.
 Ille nec iratos sentit habere deos.
 Utque soporiferæ biberem si pocula lethes;
 Temporis adversi sic mihi sensus (h) abest: (h) Hebet.
 Iure deas igitur veneror mala nostra levantes,
 Sollicitas comites ex Helicone fugæ;
 Fessis

Et

TRISTITUM.

Et partim pelago, partim vestigia terræ
Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
Sint, precor, hæc saltem faciles mihi: namque deorum

¹ *Cumulant* Cæsare cum magno cætera turba facit;
Mèque tot adversis ² cumulat, quot litus arenas.
Quotque fretum pisces, ovaque piscis habet.

Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque nives;
Quam mala, quæ patior toto iactatus in orbe,
² *Iussa,* Dum miser Euxini litora ³ sæva peto.
lava. Nec tamen ut veni, levior fortuna malorum est;

Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
Hic quoque cognosco natalis stamina nostri,
Stamina de nigro vellere facta mihi
Utque neque infidias, capitisque pericula narrent

³ *Quidem,* Vera ³ quidem vidi, sed graviora fide.
verâ. Vivere quam miserum est inter Bessosque Getasque
⁴ *illi.* ⁴ Illum, qui populi semper in ore fuit;

Quam miserum est portâ vitam muroque tusri,
⁵ *Mœnibus* Vixque sui tutum ⁵ viribus esse loci!
Aspera militiæ juvenis certamina fugi;

⁶ *Novimus* Nec nisi lusura ⁶ movimus arma manu.
Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram
Canitiem galeæ subjicioque meam.

Nam dedit è speculâ custos ubi signa tumultus
⁷ *Induimur* ⁷ Induimus trepidâ prorinus arma manu.
Hostis habens arcus, imbutaque tela veneno,
Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.

⁸ *Prædam.* Utque rapax ⁸ pecudem, quæ se non texit ovili,
⁹ *Refertque* Per fata, per sylvas fertque ⁹ trahitque lupus:

¹ *Sebe* Sic, siquem nondum portarum ¹ sede receptum
² *Agit* Barbarus in campis repperit hostis, ² habet;
Aut sequitur captus, conjectaque vincula collo

³ *Cadit* Accipit: aut telo virus habente ³ perit.
Hic ego sollicitæ jaceo novus incola sedis;
⁴ *Longa* Hæu nimium fati tempora ⁴ lenta mei!

Et tamen ad numeros antiquaque sacra reverti
Sustinet in tantis hospita Musa malis.
⁵ *Ræitem* Sed neque cui ⁵ referâ quisquæ est mea carmina; nec
Auribus accipiat verba Latina suis.

Ipse mihi (quid enim faciam?) scribôque legôque;
 Tutâque judicio litera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi, Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta, Getæque legent?
 Sæpe etiam lacrymæ sunt, me scribente, profusæ,
 Humidaque est fletu litera facta meo.
 Corq; vetusta meum tanquam nova vulnera, sentit; ¹ *Norio.*
 Inque sinum mœstæ labitur imber aquæ.
 Dum vice mutata ² qui sim fuerimque recordor, ² *Cum*
 Et tulerit me quod casus, & undè, subit: ³ *Quid*
 Sæpe manus demens, studiis irata ⁴ sibi que, ⁴ *Malignis*
 Misit in arduos carmina nostra ⁵ rogos. ⁵ *Focos.*
 Atque ea de multis quoniam non multa supersunt, ⁶ *Ita*
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoque non melius, quam sunt mea tempora, car-
 Interdicta mihi consule Roma bonis. (men

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho de victâ Germania.

A M fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
 Victa ¹ potest flexo succubuisse genu: ¹ *Potes*
 Utâque velantur fortasse palatia sertis;
 Thurâque in igne sonant, inficiuntque diem.
 Candidaque adducta collum percussa securi
 Victimæ purpureo sanguine, pulsat humum. ² *Tingit*
 Donâque amicorum templis promissa deorum
 Reddere victores Cæsar uterque parant:
 Et qui Cæsareo juvenes sub nomine crescunt,
 Perpetuò terras ut domus illæ regat.
 Cùmque bonis nuribus pro sospite Livia nato
 Munera dat meritis, sæpe darura, deis:
 Et pariter matres, & q; æ sine crimine castos ³ *Dant*
 Perpetuâ servant virginitate focos.
 Plebs pia, cumque p; a ⁴ laratur plebe Senatus, ⁴ *Latan*
 Parvaque cujus eram pars ego nuper, Eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt;
 Famaque tam longè non nisi ⁵ parva venit. ⁵ *Tard*
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos.
 Cùmque ducum titulis oppida capta leget:

Vin-

- (a) *Gerentes* Vinculaque captivâ reges cervice (a) ferentes
 Ante coronatos ire videbit equos;
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos;
 Terribiles aliis, immemorésque sui:
- (b) *Regum nomina.* Quorum pars, causas, & (b) res, & nomina quæret;
 Pars referet, quamvis noverit ille parùm.
- Sidonium ostium.* Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli: proximus ille duci.
- (c) *Figit.* Hic, qui nunc in humo lumen miserabile (c) fixit.
- (d) *Tristi.* Non (d) isto vultu, cum tulit arma fuit:
 Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
- (e) *Dedit.* Hortator pugnæ, consiliûmque (e) fuit
- (f) *Incluser.* Perfidus hic nostros (f) illudit fraude locorum,
- (g) *Promissa demissis.* Squalida (g) prolixis qui tegit ora comis.
 Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoriserant.
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
- (h) *Infra-* Cornibus (h) hic fractis viridi malè textus ab ulvâ,
flis Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invicti sub pede mœsta sedet.
 Collaque Romanæ præbens animosa securi,
 Vincula fert illâ, quâ tulit arma, manu.
 Hos super in curru, Cæsar, victore vehêris
 Purpureus, populi ritè per ora tui.
 Quæque ibis, manibus circum plaudere tuorum;
 Undique jactato flore regente vias,
- (i) *Cinge-* Tempora Phæbea lauro (i) cingentur; Ioque
tur Miles, Io, magnâ voce, triumphæ, canet.
- (a) *Calent et* Ipse sono plausûque simul fremitûque (a) canentes
 Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.
 Inde peres arcem, & delubra faventia votis;
 Et dabitur meritò laurea vota Jovi.
 Hæc ego summotus quæ possum mente videbo;
 Erepti nobis jus habet illa loci:
 Illa per immensas spatiat libera terras;
 In Cælum celeri pervenit illa via

Illa meos oculos mediam deducit in urbem ;

Immunes tanti nec finit esse boni.

Inveniérque (a) animus, qua currus spectet eburnos: (a) *Viam*

Sic certe in patriâ per breve tempus ero.

Currus e-
burneus

Vera tamen capiet populus spectacula felix ;

triumphalis

Lætaque erit præsens cum duce turba suo.

At mihi fingenti tantum longæquo remoto,

(b) *Præci-*
piendus.

Auribus hic fructus (b) percipiendus erit.

Atque procul Latio diversum missus in orbem

Qui narret cupido vix erit ista mihi.

Is quoque jam serum referet, veterémq; triumphum,

Quo tamen audiero tempore lætus ero.

Illa dies (c) veniet, mea quâ lugubria ponam ;

(c) *Veniet*

Causaque privatâ publica major erit.

ELEGIA III.

Alloquitur utramque Ursam.

Magna minórque feræ, quarum regis altera

Altera Sidonias, utraq; sicca, rates: (Graias,

Omnia cum summo positæ videatis in axe,

Et maris occiduas non subeatis aquas:

Et hæreamque suis cingens amplexibus arcem

Vester ab intactâ circulus extet humo:

Spicite illa precor, quæ non bene mœnia quondam

Dicitur Iliades transiluisse Remus:

que meam nitidos dominam convertite vultus,

Sitque memor nostri, necne, referte mihi.

Si mihi cur (d) nimium quæ sunt manifesta re- (d) *Timent*

Cur labat ambiguo spes (e) mea mista metu? (quiro? (e) *Mihi.*

Scde quod est (f) ut vis, ac desine tuta vereri ; (f) *Quod*

Dæque fide certâ sit tibi certa fides ;

Quodque polo (g) fixæ nequeunt tibi dicere flam- (g) *Posita*

Non mentiturâ tu tibi voce refer:

Et tui memorem, de quâ tibi maxima cura est;

Quodque potest, secum nomen habere tuum.

Atque illa tuis tanquam (h) præsentibus hæret: (h) *Præsen-*

Tæque remora procul, si modò vivit, amat. (i) *Ubi*

quid, (i) ut incubuit iusto mens ægra dolori. (i) *Ubi*

enissab admonito pectore somnus (a) abiit? (a) *Abest*

Tunc

Tunc subeunt curæ, dum te lectusque locusque
 Tangit? & oblitam non finit esse mei?
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur?
 Fessaque jactati corporis ossa dolent?
 Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;
 Dérque tuus ¹ mœsti signa doloris amor:
 Nec cruciari minùs, quàm cum Thebana ² cruentum
 Hæctora Thessalico vidit ab axe ³ rapi.
 Quid tamen ipse precer dubito, nec dicere possum
 Affectum quem te mentis habere velim.
 Tristis es? indignor, quòd sim tibi causa doloris:
 Non es? ut amisso conjugè digna ⁴ fores.
 Tu verò tua damna dole, mitissima conjux;
 Tempus & à nostris exige triste malis.
 Fléque meos casus: Est quædam flere voluptas:
 EXPLETUR lacrymis egeriturque dolor.
 Atque utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea: morte fores sola relicta meâ.
 Spiritus hic ⁵ per te patrias exisset in auras:
 Sparsissent lacrymæ ⁶ corpora nostra pia:
 Supremoque die notum spectantia cælum
 Texissent digiti lumina nostra tui:
 Et cinis in tumulo positus jacuisset avitos
 Tactoque nascenti corpus haberet humus:
 Denique ⁷ ut & vixi sine crimine, mortuus essem
 Nec mea supplicio vitæ pudenda foret.
 Me miserum! si tu, cum diceris exulis uxor,
 Avertis vultus, & subit ora rubor.
 Me miserum! si turpe putas mihi nupta videri:
 Me miserum! si ⁸ te jam pudet esse meam.
 Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
 Conjugè? nec nomen dissimulare ⁹ meum?
 Tempus ubi est, quo te (nisi nonvis ista referri)
 Et dici (memini) juvit, & esse meam?
 Utque proba dignum est, omni tibi dote placebat
 Addebat veris multa faventis amor.
 Nec quem præferres (ita res tibi magna videbar
 Quæmve tuum malles esse, vir alter erat.
 Nunc quoque ne pudeat, quòd sis mihi nupta; tuum
 Non debet dolor hinc, debes abesse pudor.

¹ casti.

² Peremp-
tum.

³ Trahi

⁴ Flens

Flere non-
nunquam
voluptas.

⁵ Prope

⁶ Pectora

⁷ Dum
vixi.

⁸ Me

⁹ Viri.

Naso ab
uxore a-
matius.

Cujus i
Non
Cujus i
Quâ
Quod n
Dicitu
Nil ego
Si quod
Nec tam
Princi
ipse pat
Sustin

Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu,

(a) Non legis Evadnen erubuisse viro.

(a) Num.

Nec quia Rex mundi compescuit ignibus ignes,

Ipse (b) suis Phaethon inficiandus (c) erat:

(b) Tuis.

Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,

(c) Eras.

Quodd precibus periit ambitiosa suis.

Nec tibi, quodd scavis ego sum Jovis ignibus ictus.

Purpureus molli fiat in ore (d) pudor.

(d) Rubor.

Sed magis in nostri (e) curas consurge tuendi;

(e) Curam.

Exemplumque mihi conjugis esto bonae;

Materiamque tuis tristem virtutibus imple;

ARDUA per praeceptis gloria (f) vadit iter.

(f) Tendit,
vadit.

Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset?

PUBLICA (g) virtutis per mala facta via est.

(g) Virtuti:

Ars tua, Typhi, (h) jacet si non sit in aequore fluctus:

(h) Vacet.

Si valeant homines, ars tua, Phoebe, (h) jacet:

Quae latet, inque bonis cessat non cognita rebus,

APPARET virtus, arguiturque malis.

Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputque

Conspicuum pietas (i) qua tua tollat, habet.

(i) Quo.

Utere temporibus, quorum nunc munere freta es;

(k) En.

(k) Et patet in laudes arca (l) lata tuas.

(l) Magna.

ELEGIA IV.

Ad Amicum, pro cujus nomine signa ponit.

Qui nominibus cum sis generosus, (a) avorum, (a) Aviti

Exuperas morum nobilitate genus:

Cujus inest animo patrii candoris imago:

Non careat nervis candor ut iste suis:

Cujus in ingenio est patriae facundia linguae,

Quam prior in Latio non fuit ulla foro:

Quod minimè volui, positis pro nomine signis

Dictus es, ignoscas laudibus (b) ipse tuis.

(b) Ista.

Nil ego peccavi, tua te bona cognita produnt;

Si quod es appares, culpa soluta mea est.

Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,

Principe tam justo, posse nocere (c) puto:

(c) Puta.

Ipse pater patriae (quid enim civilius illo?)

Sustinet, in nostro carmine saepe legi.

E

Nec

Nec prohibere potest, quia res est publica, Cæsar,
 Et de communi pars quoque nostra bono est.
 Jupiter ingeniis præbet sua numina vatum,
 Seque celebrari quolibet ore finit.

a Deorum. Causa tua exemplo superiorum tuta *a* duorum est,
 Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.

Amabo. Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen *b* habebo:
 Non fuit arbitrii litera nostra tui.

Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostra,
 Incolumis cum quo sæpe locutus eram.

c Amico. Quò vereare minus, ne sim tibi crimen *c* amicus;
 Invidiam, siqua est, author habere potest.

Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis,
 (Hoc *d* saltem noli dissimulare) pater:

d Certè. Ingeniumq; meum (potest hoc meminisse) probabat
e Hac. Plus etiam quàm, me iudice, dignus eram.

Dèque meis illo referebat versibus ore,

f Alie. In quo pars *f* magnæ nobilitatis erat.

Nen igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit

Sed prius auctori sunt data verba tuo.

Nec data sunt (mihi crede) tamen: sed in omnibus

Ultima si demas, vita tuenda mea est. (acti

Hæc quoque, quæ perii, culpam scelus esse negabit

Si tanti series sit tibi nota mali.

Aut timor, aut error: nobis prius obfuit error;

Ah! sine me fati non meminisse mei.

g Rumpam. Neve retractando nondum coeuntia *g* rumpe
 Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.

Ergo ut jure damus poenas, sic absuit omne
 Peccato facinus consiliûmque meo.

Idque Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum

Nec mihi detractas possidet alter opes. (est

Forfitan hanc ipsam, vivat modò, finiet olim,

Tempore cum fuerit lenior ira, fugam,

Nunc precor hinc alio jubeat discedere; si non

Nostra verecundo vota pudore carent.

h Quisitas. Mirius exilium, pauloque *h* propinquius *i* ora;

i Opro. Quæque sit à sævo longius hoste, locum.

k Quantâq; k Tantâque in Augusto est clementia, si quis ab illo

l Hac. l Hæc peteret pro me, forfitan ille daret.

Frige

rigida me cohibent Euxini litora Ponti :
 Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.
 Nam neque jactantur moderatis æquora ventis ;
 Nec placidos portus hospita navi (a) habet. (a) *Adit.*
 est, circa gentes quæ præ lam sanguine (b) quærant; (b) *Quæ-*
 Nec minùs infusâ terra timetur aquâ rant.
 beo: quos audis hominum gaudere cruore,
 Pæ è sub ejusdem (c) sideris axe jacent. (c) *Frigoris*
 bra, se procul à nobis locus est, ubi Taurica dirâ igne.
 Cæle pharetræ (d) spargitur ara deæ, *Diana sa-*
 cius; nec prius (ut memorant) non invidiosa nefandis, *crificaba-*
 annis, nec pro suppositâ virgo Pelopeia cervâ tur huma-
 sacra deæ coluit qualiæcunque suæ. (d) *pasce-*
 obabat postquam, dubium est pius an sceleratus, Orestes tur.
 Exactus furiis venerat ipse suis;
 comes exemplum veri Phœæis amoris: *Orestes &*
 Qui duo corporibus, mentibus unus erant: *Pylades*
 repositus evincti (e) tristem ducuntur ad aram, *par amico-*
 quæ stabat geminas ante cruenta fores. (e) *Trivia*
 omnibus tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit illû :
 (æstus alter (f) ab alterius (g) funere mœstus erat. (f) *Ob.*
 negabitam confiterat stricto mucrone sacerdos ; (g) *Funera*
 iuxerat & Graias barbara vitta comas
 ror ; in vice sermonis fratrem cognovit, & illi
 pro nece complexus (h) Iphigenia dedit. [h] *Iphi-*
 deæ signum crudelia sacra perosæ genia.
 ranttulit ex illis in meliora locis.
 igitur regio magni (i) pænè ultima mundi, [i] *Pene-*
 quam fugere homines diique, propinqua mihi est, *tralis.*
 demprope meam terram propè sunt funebria sacra ;
 (est) modò Nasoi barbara terra sua est.
 olim, cinam venti, quibus est ablatu Orestes,
 acato referant & mea vela Deo !

ELEGIA V.

Ad Amicum cujus nomen tacet, ne noceat.

Mihi dilectos inter (a) fors prima sodales, [a] *Para*
 Unica fortunis ara reperta meis ;

Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit,

Ut vigil infusâ Pallade flamma solet :

Qui veritus non es portus aperire fideles

Fulmine percussæ confugiûmque rati :

Cujus eram sensu non me sensurus egentem,

Si Cæsar patrias eripuisset opes :

(a) *Rapit.* Temporis oblitum dum me (a) trahit impetus huius

Excidit (heu !) nomen quàm mihi pænè tuum

(b) *Te.* (b) Tu tamen agnoscis, tactûsque cupidine laudis,

Ille ego sum, cuperes dicere posse palàm.

Certe ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem

Et raram famæ conciliare fidem.

Ne noceam grato vereor tibi carmine nève

(c) *Obfit* Intempestivus nominis (c) obftet honor.

honos. Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaud

(d) *Mei.* Méque tui memorem, téque fuisse (d) pium.

(e) *Veniet,* Utque facis, remis ad opem luctare ferendam,

venia. Dum (e) veniat placido mollior (f) ira Deo

(f) *Auri* Et rutare caput nulli servabile : si non

Mari. Qui merfit Stygiâ sublevet illud aquâ.

Téque (quod est rarum) præsta constanter ad om

Indeclinatæ munus amicitæ :

Sic tua processus habeat fortuna perennes :

Sic ope non egeas ipse, juvêsq;ue tuos :

Sic æquet tuo nupta virum bonitate perenni,

(g) *Nulla.* Incidat & vestro (g) rara querela toro :

Diligat & semper socius te sanguinis illo,

Quo pius affectu Castora frater amat :

(h) *Superet* Sic (h) juvenis similisque tibi sit natus, & illum

Moribus agnoscat quilibet esse tuum :

Sic socerum faciat tædâ te nata jugali :

(†) *Alii* Nec tardum juveni det tibi nomen avi :

habent hic (†) Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,

principium Præbet & incurvo colla premenda jugo.

Elegiæ Tempore paret equus lentis animosus habenis,

sextæ. Et placido duros accipit ore (*) lupos.

(*) *Lupi,* Tempore Pænorum compescitur ira leonum ;

unde & Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet

fræna lupa Quæque sui jussis obtemperat Inda magistri

Hor. dixit. Bellua, servitium tempore victa subit.

Tempus ut extentis tumeat facit uva recens :
 Vixque merum capiant grana, quod intus habent.
 Tempus & in canas semen *a* producit aristas, *a* *Produce.*
 Et ne sint tristi poma sapore facit.
 Hoc dentem tenuat terram *b* renovantis aratri ; *b* *Scindenti, Findenti.*
 Hoc rigidos silices, hoc adamantina terit :
 Hoc etiam sævas paulatim mitigat iras ;
 Hoc minuit luctus, mœstæque corda *c* levat. *c* *Domat.*
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,
 Præterquam curas attenuare meas.
 Ut patriâ careo, bis frugibus area trita est ; *Ovidius*
 Dissiluit nudo pressa bis uva pede. *biennium*
 Nec quæsitâ tamen spatio patientia longo est : *exul.*
 Mœnsque mali sensum nostra recentis habet.
 Scilicet & veteres fugiunt juga *d* sæpe iuveni : *d* *Curva.*
 Et domitus freno sæpe repugnat equus.
 Tristior est etiam præsens ærumna prior :
 Ut sit enim sibi par, crevit & aucta morâ est.
 Nec tam nota mihi, quàm sunt, mala nostra fuerunt:
 Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, gravant. *Mala cog-*
 Et quoque non minimum vires afferre recentes, *nita magis*
 Nec præconsumptum temporis esse malis. *molesta.*
 Fortior in fulvâ novus est luctator arenâ,
 Quàm cui sunt tardâ brachia fessa morâ.
 Teger est melior nitidis gladiator in armis,
 Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.
 Ut bene præcipites navis modò facta procellas,
 Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.
 Nos quoque quæ ferimus, tulimus patientiùs antè
 Quæ mala sunt longâ multiplicata die. *e* *Et, quam.*
 Edite, deficio ; nostròque à corpore (quantum
 Auguror) accedunt tempora parva malis.
 Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :
 Vixque habeo tenuem, quæ tegat ossa, cutem.
 Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique
 In circumspectu stat sine fine sui.
 Abs abs est facies, absunt mea cura sodales ;
 Et, quâ *f* nulla mihi charior, uxor abs est. *f* *Nemo.*
 Ille adest Scythicum, *g* brachiatq; turba Geta- *g* *Brachia-*
 Et mala quæ video, non videòq; nocent. (rum : *taque.*
 Una

a Soletur. Una tamen spes est, quæ me *a* solatur in istis,
Hæc fore morte meâ non diuturna mala.

ELEGIA VI.

Accusat Amicum, quod ab eo literas non acceperit.

a Gelidam
post frigore
bruinam.

b Dum
chartæ
vincula.

c Junctos.

d Serpenti
pedesque.

BIS me sol adiit *a* gelidæ post frigora brumæ,
Bisque suum ractis pisce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiosa fuit?
Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus usus erat?
Cur, quoties alicui *b* chartæ sua vincula dempsi
Illam speravi nomen habere tuum.
Dii faciant, ut sæpe tuâ sit epistola dextrâ
Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.
Quod precor, esse liquet: credam prius ora Medusæ
Gorgonis anguineis cincta fuisse comis:
Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram,
A truce quæ flammis separar angue leam:
c Quadrupedè q; homini cum pectore pectora vincit
Tergeminumque virum, tergeminumque canem
d Sphynq; & Herpyias, *d* serpentiferosq; Gigantes
Centimanumque Gygen, semibovemque virum
Hæc ego cuncta prius, quam te, charissime, credidi
Mutatum, & curam deposuisse mei.
Innumeri montes inter me tæque viæque
Fluminaque & campi, nec fœra pauca jacent
Mille potest causis, à te quæ litera sæpe
Missæ sit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vince frequentem
Excusem ne te semper, amice, mihi.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

Senectus

& anni ses.

JAM mea cygneas imitantur tempora plumas
Inficit & nigras alba senecta comas.
Jam subeunt anni fragiles, & inertior ætas;
Jamque patrum firmo me mihi ferre grave est.

Nunc erat, ut posito deberem sine laborum

Vivere, me nullo sollicitante metu :

Quæque meæ semper placuerunt otia menti

Cæpere, & in studiis molliter esse meis :

Et parvam celebrare domum *a* patriosque penates, *a* *Veteref-*

Et quæ nunc domino rara paterna carent :

que.

Inque sinu dominæ, charisque *b* sodalibus, inque *b* *Nepotibus*

Securus patriâ consensuisse meâ.

Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas :

Hos ego sic annos * ponere dignus eram.

* *Forte*

Non hæc diis visum est, qui me terræque marique

condere.

Actum Sarmaticis exposuere *c* locis.

c *Fugis.*

In cava ducuntur quassæ navalia puppes,

Ne temerè in mediis dissoluantur aquis.

Dissolvan-

Ne cedat, & multas palmas inhonestet adeptas,

tur, penta-

Languidus in pratis gramina carpit equus.

syllabum.

Miles ut emeritus non est satis utilis *d* armis,

d *Annis.*

Ponit ad antiquos, quæ tulit arma, lares :

Sic igitur tardæ vires † minuente senectâ,

† *Adimente*

Me quoque donari jam rude tempus erat.

Rude dona-

Tempus erat, nec me peregrinum ducere cælum ; *ri. Ita*

G

Nec siccam Getico fonte levare sitim :

Hor. initio

Ed modò quos habui, vacuum secedere in hortos ; *Serm. ad*

Mecæn.

Nunc hominum visu, rursus & urbe frui,

Sic animo quondam non divinate futura,

Optabam placidè vivere posse senex.

Fata repugnârunt ; quæ, cùm mihi tempora prima

Mollia præbuerint, posteriora gravant.

Amque decem lustris omni sine labore peractis,

Naso quin-

Parte premor vitæ deteriore meæ.

quagena-

Nec procul à metis, quas pænè tenere videbar,

rius exul.

Curriculo gravis est facta ruina meo.

Ugo illum demens in me sævire coegi,

Mitius immensus quo nihil orbis habet.

Quæque delictis victa est clementia nostris,

Nec tamen errori vita negata meo est.

Vita procul patriâ peragenda sub axe *e* Boreo est, *e* *Borufco.*

Quà maris Euxini terra sinistra jacet.

Hæc mihi si *g* Delphos, Dadonâq; diceret ipsa,

f *Hoc.*

Esse videretur vanus uterque locus.

g *Delphi.*

*Adamante
alligare.*

NIL adeò validum est, adamas licèt alliget illud,
Ut maneat rapido firmitus igne Jovis.
NIL ita sublime est, supràque pericula tendit,
Non sit ut inferius suppositumque Deo,
Nam quanquam vitio pars est contracta malorum,
Plus tamen exitii numinis ira dedit
At vos admoniti nostris quoque casibus este,
Æquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA VIII.

Admonet quendam, ne pergat ledere.

Silicet, & pateris, nomen facinusque tacebo,
Et tua Lethæis acta dabuntur aquis.
Nostrâque vincetur lachrymis clementia feris;
Fac modò te pateat poenituisset tui.
Fac modò te damnes, cupiasque eradere vitæ
Tempora (si possis) Tisiphonæ tuæ.
Sin minùs, & flagrant odio tua pectora nostro,
Induet infelix arma coacta dolor.
Sin licèt extremum (sicut sum missus in orbem,

*Longæ ma-
nus docto-
rum homi-
num.
(a) Sospes
est.*

Nostra suas istuc porriget ira manus.
Omnia (si nescis) Cæsar mihi jura reliquit;
Et sola est patriâ poena carere meâ.
Et patriam, modò (a) sit sospes, speramus ab illo;
Sæpe Jovis telo quercus adusta vires.
Denique vindictæ si sit mihi nulla facultas,
Pierides vires & sua tela dabunt.
Ut Scythicis habitem longè submotus in oris,
Siccâque sint oculis proxima signa meis;
Nostra per immensas ibunt præconia gentes;
Quòdque querar, notum, quâ patet orbis, erit.

(b) In.

(c) Dice-
mus.

(d) Latas.

(e) Ne.

(f) Nec-
sum.

Ibit (b) ad occasum, quicquid (c) dicetur, ab ortu
Testis & Hesperiae vocis Eous erit.
Trans ego tellurem, trans (d) altas audiar undas
Et gemitus vox est magna futura mei.
(e) Nec tua te fontem tantummodò secula nôrint,
Perpetuæ crimen posteritatis eris.
Jam feror in pugnas, & (f) nondum cornua sumptis
Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Circu

Circus adhuc cessat ; spargit (a) tamen acer arenam (a) Jam
 Taurus ; & infesto jam pede pulsat humum, torvus.
 Hoc quoq; quàm volui plus est ; cane Musa (b) re- (b) Recess-
 Dum licet huic nomen dissimulare suum (cepsus, sus.

E L E G I A IX.

De seipso, ad posteritatem.

ILLE ego, qui (a) fueram tenerorum lusor amorum, (a) Fuerim.
 Quem legis, ut nôris, accipe, posteritas.
 Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
 Millia qui novies distat ab urbe decem :
 Editus (b) hinc ego sum ; nec non (c) ut tempora nô- (b) Hic.
 Cùm cecidit fato Consul uterque pari. (is) (c) Si tem-
 Siquid id est, usque à proavis vetus ordinis hæres, pora qua-
 Non modò fortunæ munere factus eques. ris.
 Nec stirps prima fui, genito (d) sum fratre creatus, (d) Fam.
 Qui tribus antè quater mensibus ortus erat ;
 Lucifer amborum natalibus adfuit idem ;
 Una celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est (e) armigeræ festis de quinque Minervæ, (e) Armi-
 Quæ fieri pugnâ prima cruenta solet. fera.
 Protinus excolimur teneri, curâque parentis,
 Imus ad insignes urbis ab arte viros.
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo ;
 Fortia verbosi natus ad arma fori.
 At mihi jam puero cœlestia sacra placebant ; Ovidius
 Inque suum furtim Musâ trahebat opus. natus ad
 Sæpe pater dixit, studium quid inutile tentas ? carmina.
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis ; totòque Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
 Sponte suâ carmen numeros veniebat ad aptos,
 Et quod tentabam (f) scribere, versus erat. (f) Dicere.
 Interea tacito passu labentibus annis,
 Liberior fratri sumpta mihiq; toga est.
 Induiturque (g) humeris cum lato purpura clavo ; (g) Hume-
 Et studium nobis, quod fuit antè, manet. ros.
 Jàmque decem vitæ frater geminaverat annos,
 Cùm perit, & cœpi parte carere mei.
 Cepimus

- Cepimus & teneræ primos ætatis honores,
 Déque viris quondam pars tribus una fui.
Triumvir Curia restabat, clavi mensura coacta est ;
Ovidius. Majus erat nostris viribus illud æ onus.
a Opus. Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
 Sollicitæque fugax ambitionis eram.
 Et perere Aoniæ suadebant tuta sorores
b Amanda. Oia, iudicio semper b amata meo.
c Tempori- c Temporis illius colui fovique poetas,
bus istis. Quó que aderant vates rebar adesse deos,
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
d Nocet. Quæque d necet serpens, quæ juvet herba, Macer,
 Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
 Jere sodalitiî qui mihi junctus erat.
e Bassus. Ponticus Heroo, e Battus quoque clarus Iambo,
 Dulcia convictûs membra fuere mei.
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
f Aoniâ. Dum ferit f Ausoniâ carmina culta lyrâ.
 Virgilium vidi tantum : nec avara Tibullo
 Tempus amicitiaæ fata dedere meæ.
g Is. Successor fuit g hic tibi, Galle ; Propertius illi :
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Urque ego majores, sic me coluere minores :
 Notæque non tardè facta Thalia mea est,
 Carmina cùm primùm populo juvenilia legi,
 Barba resecta mihi bisve semé ve fuit :
 Moverat ingenium totam cantata per urbem,
Corinna. Nomine non vero dicta Corinna mihi.
Ovidii. Multa quidem scripsi ; sed, quæ vitiosa putavi,
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
h Placitu- Tum quoq; cùm fugerem, quædam h nocitura cre-
ra. Iratus studio, carminibûsque meis. (mavi
Amator. Molle, cupidineis nec inexpugnabile telis,
Ovidius. Cor mihi, quódque levis causa moveret, erat.
i Hæc. Cùm tamen i hic essem minimóq; accenderer igne,
 Nomina sub nostro fabula nulla fuit.
 Pænè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
 Est data : quæ tempus per breve nupta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
 Non tamen in nostro firma futura toro.

Ultima quæ mecum a feris permansit in annos, *a Socis.*
Sustinuit conjux exulis esse viri.

Filia me mea bis primâ secunda juventâ,

Sed non ex uno conjugè, fecit avum.

Et jam compêtat genitorum sua fata; novémque *Pater Ovi-*
Addiderat lustris altera lustra novem. *dii mor-*

Non aliter flavi, quàm me flerturus ademptum *tuns.*

Ille fuit, natri proxima b busta tuli,

Felices ambo, tempestivèque sepulti; *b Fusa*

Ante diem pœnæ quoddam perire meæ.

Me quoque felicem! quoddam non, vivenibus illis,

Sum miser; & de me quoddam dolere nihil.

Si tamen extinctis aliquid, nisi nomina c restant, *c Restat.*

Et gracilis structos effugit umbra rogos:

Fama, parentales, si vos mea contigit, umbra,

Et sunt in Stygio crimina nostra foro:

Scite precor causam (nec vos mihi fallere fas est)

Errorè jussæ, non scelus, esse fugæ.

Manibus hoc satis est; ad vos studiis revertor.

Pectora, d qui vitæ quæritis acta nec.

Jam mihi canities, pusis melioribus annis, *d Quæ*

Venerat, antiquas miscueratque comas:

Postque meos ortus P. sævi victus olivâ, *Canities.*

Abstulerat decies præmia victor eques:

Cùm maris Euxini positos ad lava Tomitas

Quærere me læsi Principis ira jubet.

Causa me: cuictis nimirum quæque nota ruinae,

Indicio non est testificanda meo.

Quid referam comitumq; nefas, famulosq; nocentes?

e ipsèque multis tui non leviora fuga. *e b/d.*

Indignata malis mens est succumbere: seque

Præterit invictam viribus usi suis.

Oblivusque f mei, ductæque per otia vitæ, *f Regi*

Insolita cepi temporis arma manu.

Tôque tui terrâ g casus pelagique quot inter *g Pœnas.*

Occultum stellæ conspicuumque posui.

Tacti mihi tandem longis erroribus acti

Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis,

Hic ego finitimis quamvis b circumsonor armis, *h Circum-*

Tristia quo possum crimine fata levo:

Quæd

*Decipere
dies.*

Quod quamvis nemo est, cujus referatur ad aures,
Sic tamen absumo decipioque diem.

*a Mali,
mibi.*

Ergo quod vivo, durisque laboribus obsto,
Nec me sollicitæ tædia lucis habent,
Gratia musa tibi : nam tu solatia præbes ;
Tu curæ requies, tu medicina a venis ;
Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro ;
In medióque mihi das Helicone locum :

*Fama ab
exequiis res
divina.*

b Quia.

Tu mihi (quod rarum est) vivo sublime dedisti
Nomen, ab exequiis quod dare fama solet.

c Utque.

Nec, qui detraxerat præsentia, livor iniquo
Ullum de nostris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos b cum sæcula nostra poetas,
Non fuit ingenio fama maligna meo :
c Cúmque ego præponam multos mihi, non minor illis
Dicor : & in toto plurimus orbe legor.
Siquid habent igitur vatum præfagia veri ;
Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam :
Jure tibi grates, candide lector, ago.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus, Lib. V.

ELEGIA I.

Ad Amicum, ut & hunc Librum accipiat.

a Missum.

Hunc quoque de Getico, a nostri studiose, libellum
Litore, præmissis quatuor adde meis.

*Flebile
carmen.*

Hic quoque talis erit, qualis fortuna poetæ ;
Invenies toto carmine dulce nihil.
Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conveniente suæ.
Integer & lætus læta & juvenilia lusi ;
Illa tamen nunc me composuisse piget.

Ut

Ut cecidi, perago subiti præconia casûs;
 Sûmque argumenti conditor ipse mei.
 Utque jacens ripâ deflere caysstrius ales
 Dicitur ore suam deficiente necem:
 Sic ego Sarmaticas longè projectus in (a) oras, (a) *Auras*.
 Efficio tacitum ne mihi funus eat.
 Delicias siquis lascivæque carmina quærit,
 Præmoneo nunquam scripta quòd ista legat:
 Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,
 Et plures, quorum nomina magna vigent.
 Atque utinam numero nos non essemus in (b) illo: (b) *Isto*.
 Hei mihi; cur unquam Musa (c) jocata mea est? (c) *Locuta*.
 Sed dedimus pœnas; Scythicique in finibus Istri
 Ille phætrati lusor amoris (d) abest. (d) *Adest*.
 Quod superest, (e) socios ad publica carmina flexi, (e) *Animos*
 Et memores jussi nominis esse mei.
 Si tamen ex vobis aliquis tam multa requirer,
 Unde dolenda canam, multa dolenda tuli:
 Non hæc ingenio, non hæc componimus arte:
 Materia est propriis ingeniosa malis.
 Et quota fortunæ pars est in carmine nostræ:
 Felix, qui paritur quæ numerare (f) potest. (f) *Valde*.
 Quot frutices sylvæ, quot flavas Tiberis arenas
 Mollia quot Martis gramina campus habet:
 Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesque,
 Nulla nisi in studio est, Pieridumque (g) morâ. (g) *Chorâ*.
 Quis tibi, Naso, modus lacrymes carminis? inquis,
 Idem, fortunæ qui modus, hujus erit.
 Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat:
 Nec mea sunt, sati verba sed ista mei.
 At mihi si carâ patriam cum conjuge reddas:
 Sint vultus hilares, simque quod antè fui.
 Lenior (h) invicti si sit mihi Cæsaris ira; (h) *Es*
 Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo. *videtur*
 Nec tamen ut lusit, rursus mea litera ludet:
 Sit semel illa joco luxuriata meo.
 Quod probet ipse, canam; pœnæ modo parte levatâ
 Barbariam, rigidos effugiâmque Getas.
 Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli?
 Tibia funeribus convenit ista meis.

At poterat, inquis, melius mala ferre silendo,
Et tacitus casus dissimulare tuo.

Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
Accepitque gravi vulnere flere veras.

*Phalaris
Perilluam
venit.*

Ipse Perilleo Phalaris permisit in æ
Edere mugitus, & bovis ore queri.

Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles,
Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?

Cum faceret Nioben orbam Latonia proles,
Non tamen & siccas jussit habere genas.

Levari.

Est aliquid, fatale malum per verba ¹ levare;
Hoc queculam Progenem, Halcyonemque facit.

Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
Voce frigarer Lemnia saxa sua.

*Atque
exæquat.*

STRANGULAT² inclusus dolor, ² atque cor æstuat
Cogitur & vires multiplicare suas. (intus,

*Mala taci-
ta acrius
dolent.*

Da veniam potius, vel totos tolle libellos,
Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest:

Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt
Nostra nisi auctori perniciosa suo.

Arma astant, fateor: quis te mala sumere cogit?

Aur quis deciprum ponere sumpta vetat?

Emendo

Ipse nec ³ hoc mandò: sed ut hic deducta legantur;
Non sunt illa suo barbariora loco.

Nec me Roma suis debet conferre poetis;

*Sauro-
matas.*

Inter ⁴ Sarmaticos ingeniosus eram.

Denique nulla mihi captatur gloria, quæque

Ingenio stimulos subdere fama solet.

Nolumus assiduus animum tabescere curis:

*Irrum-
pant.*

Quæ tamen ⁵ erumpunt, quæque vetantur eunt.

Isto.

Cui scribam docui: cur mittam quæritis ⁶ istos?

Cupiam

Vobiscum ⁷ cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

Ad uxorem, ne timeat rogare Cæsarem.

ECquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?
Et tibi sollicità solvitur illa manu?

*Impatiens
laborum
Ovidius.*

Pone metum: valeo; corpusque, quod antè laborum
Impatiens nobis invalidumque fuit;

Suffi-

Sufficit, atque ipso vexatum induruit usu :

a En ! magis infirmo non vacat esse mihi.

a *Aut.*

Monstamen ægra jacet; nec tempore roborâ sumpsit,

Affectusque animi, qui fuit antè, manet.

Quæque morâ spatioque suo coitura putavi

Vulnera, non aliter, quàm modo facta, dolent :

SCILICET exiguis predest annosa vetustas;

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Pænè decem totis aluit Peantius annis

Pestiferum tumido b virus ab angue datum.

b *Viduas.*

Telephus æternâ consumptus tabe perisset ;

Telephi

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

hæsa.

Et me, si facinus nullum commisimus, opto,

Vulnera qui fecit, facta levare velit :

Contentusque mei jam tandem parte c doloris,

c *Laboria.*

Exiguam pleno de mare demat aquæ.

Detrahat ut multum, multum restabit d acerbi ;

d *Acervi.*

Parsque meæ pœnæ totius instar erit.

Litora quot conchas, quot amœna rosaria flores,

Quotve soporiferum grana papaver habet :

Incommoda

Sylva feras quot alit, quot piscibus, unda natatur, *Nasenia.*

Quot tenerum pennis æra pulsat avis :

Tot premor adversis : quæ si comprehendere coner,

Icaris numerum dicere coner aq æ

Utque viæ casus ; ut amara pericula P nti,

Ut taceam stridas in mea fata manus :

Barbara me tellus orbisque novissima magni

Sustinet, & sævo cinctus ab hoste locus :

Nunc egorra jiceres (noc enim mea culpa cruenta est)

Effet, quæ debet, si tibi cura mei.

Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,

Sæpe suo victor lenis in heste fuit.

Quid dubiras, & tuta times ? accede, rogâque,

Cæsare nil ingens mitius orbis habet.

Me miserum ! quid agam ? Si proxima quæq; relin-

Subtrahis e & fracto tu quoq; colla jugo ; (quant, e *Efractis.*

Quò ferar ? unde petam f lapsis solatia rebus ?

f *Lassis.*

Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.

Viderit : ipse sacram, quamvis invisus, ad aram

Aras sac

Confugiam : nullus submover aram ausus.

gere.

E L E

ELEGIA III.

Ad Cæsarem, ut sibi jam parcat:

¹ *Alloquar.* ² *Præsen-* **A**lloquor en absens² absentia numina supplex;

tia. Si fas est homini cum Jove posse loqui.
Arbiter Imperii, quo certum est sospite cunctos
Ausoniæ curam gentis habere deos:

O decus, ô patriæ per te florentis imago,

O vir non ipso, quem regis, orbe minor:

(a) *Terras,* Sic habites (a) terram! sic te desideret æther!

6. Sic ad pacta tibi sydera tardus eas!

Parce, precor; minimamque tuo de fulmine partem

Deme: satis pœnæ, quod superabit, erit.

Fus civi- Ira quidem moderata tua est, vitamque dedisti;

tatis reli- Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest.

tum est Nec mea concessa est aliis fortuna, nec exul

Ovidio. Edicti verbis nominor ipse tui.

(b) *Quia* Omniâq; hæc timui, (b) quoniam mervisse (c) videbar;

me. Sed tua peccato lenior ira meo est.

(c) *Vide-* Arva relegatum jussisti visere Ponti,

bam. Et Scythicum profugâ (d) scindere puppe fretum.

(d) *Fin-* Jussus ad Euxini deformia litora veni

dere. Æquoris? hæc gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cœlum,

(e) *Obusta.* Glebâque canenti semper (e) onusta gelu,

Nesciâque est vocis quodd barbara lingua Latinæ,

(f) *Gratiâ-* (f) Græcâq; quodd Getico (g) mista loquela sonest

que. Quam quodd finitimo cinctus premor undique Marte

(g) *Viçta,* Vixque brevis tutum murus ab hoste facit.

juncta. Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zanclea Charybdi

Devoret, atque suis ad Stryga mittat aquis;

Vel rapidæ flammis urat patienter in Ætnæ,

Vel freta Lucadii mittat in alta dei.

(b) *Petitur.* Quod (b) petimus pœna est: nec enim miser esse

Sed precor, ut possim turpius esse miser: (cul)

ELEGIA IV.

Ad Bacchum, ut Cæsarem roget.

Bacchum

poetæ celo-
brant.

ILLA dies hæc est, quâ te celebrare poetæ,

(Si modò non fallunt tempora) Bacche, solent

Bestiâq;

Festaque odoratis innectunt tempora fertis :

Et dicunt laudes ad *a* tua vina tuas.

a Sua.

Inter quos (memini) dum me mea fata sinebant,

Non invisa tibi pars ego *b* magna fui :

b Sepe.

Quem nunc suppositum stellis *c* Erymanthidos ursæ *c* Cynosuri-

dos.

Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quique prius mollem vacuamque laboribus egi

In studiis vitam, Pieridumque choro ;

Nunc procul à patriâ, Geticis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multaque passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira deorum,

Nubila nascenti seu mihi parca fuit :

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo :

An dominæ fati quidquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse *d* Dei ?

d Deum.

Ipse quoque æthereas meritis invectus es arces.

e Quò non exiguo facta labore via est.

e Quæ

Nec patria est habitata tibi, sed ad usque nivolum

Strymona venisti, Marticolamque Geten.

Perfidâque & lato spatiantem flumine Gangem,

Et quascunque bibit *f* decolor Indus aquas,

f Discolor.

Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ

Stamina bis genito bis cecinere tibi.

Bacchus

Ipse quoque, si fas est exemplis ire deorum,

bigenitus.

Ferrea fors vitæ, difficilisque premit.

Illog non levius cecidi, quem magna locutum

g Nec.

Reppulit à Thebis Jupiter igne suo,

Tamen audisti percussum fulmine vatem,

Admoniri *h* nostro condoluisse potes,

h Matris.

Potes, aspiciens circum tua sacra poetas,

Nescio quis nostri dicere cultor abest.

o, bone Liber, opem : sic *i* altera degravet ulmum *i* Altam.

Vitis ; & incluso plena sit uva mero.

Tibi cum Bacchis satyrorum *k* grata juvenus

k Grava.

Adsit, & attonito non taceare sono.

La bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi ;

Impia nec pœna Pentheos umbra vacet :

Imicet æternum, vicinaque sidera vincat :

Ariadne.

Conjugis in cœlo *l* clara corona tuæ,

l Gressu.

F

Huc

a Ut. Hac ades, *a* & casus relevas, pulcherrime, nostros,
Unum de numero me memor esse tuo.

Deorum in- Sunt diis inter se commercia : flectere tenta
ter se com- Cæsareum numen numine, Bacche, tuo,
mercia.

Vos quoque consortes studii, pia turba, poetæ,
Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.

Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lacrimis pocula mista suis.

Admonitûsque mei, cùm circumspexerit omnes,
Dicat, ubi est nostri pars modò Naso chori ?

Idque ita, si vestrum merui candore favorem,
Nullaque iudicio litera læsa meo est.

Si veterum dignè veneror cùm scripta virorum,
Proxima non illis esse minora reor.

Dexter Sic igitur dextro faciat Apolline carmen :

Apollo. Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA V.

Loquitur Epistola Auctoris incommoda.

L itore ab Euxino Nasonis epistola veni,
Lassaque facta mari, lassaque facta viâ :

Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet aspice Romam ;

Heu ! Quantò melior fors tua sorte meâ est !

Flens quoq; me scripsit : nec quâ signabar ad os est,

Ante, sed ad madidas gemma relata genas.

Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit,

b Postulet. OSTENDI solem *b* postulat ille sibi :

c Mollia, Nec frondem in sylvis, nec aperto *c* gramina campo

Prato. *d Mollia,* nec pleno flumine cernit aquas.

d Gramine. Quid Priamus doleat, mirabitur Hectore raptò ;

Philoctetes. Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.

Dit facerent utinam, talis status esset in illo,

Ut non tristitiæ causa dolenda foret !

Fert tamen, ut debet, casus patienter amarus ;

More nec indomiti fræna recusat equi :

Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram,

Conscius in culpâ non scelus esse suâ.

Sæpe refert, sit quanta Dei clementia, cujus

e Sam. Se quoque in exemplis annumerare solet :

Ciris Ro- *e* Nam quòd opes teneat patrias, quòd nomina civis,

manus. Denique quòd vivat, munus habere Dei.

Te tamen (ô siquid credis mihi) *a* carius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Teque Meneriaden, te qui *b* comitatus Orestem,
 Te vocat Ægideon, Euryalûmque suum?
 Nec patriam magis illæ suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patriâ sentit abesse *c* sibi:
 Quâm vultus oculôsq; tuos, ô dulcior illo
 Melle, quod in ceris Attica ponit apis.
 Sæpe etiam mœrens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet,
 Cumque alii fugerent subitæ contagia cladis;
 Nec vellent istæ limen adire domûs:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis trêsvæ duôsvæ vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia; nec te
 Se minùs adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vultûmque tuum, gemitûsq; referre;
 Et te flente suos *d* demaduisse sinus:
 Quam sibi præstiteris, quâ consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memorémq; piûmque,
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuumque,
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plena tot & tantis referetur gratia factis:
 Nec finit ille tuos litus arare boves.
 Fac modò constanter profugum tueare; quod ille,
 Qui bene te novit, non rogar, ipsa rogo.

ELEGIA VI.

Celebrat natalem uxoris.

ANnuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit: ite manus ad pia sacra meæ.
 Sic quondam festum Laertius egerat heros,
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adsit *e* nostrorum oblita malorum;
 Quæ putô dedidicit jam bona verba loqui;
 Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis *f* decolor alba meis:
 Araque gramineo viridis de cespite fiat;
 Et velet tepidos nexa corona focos.

a Carior.*b* Comitatus
vit.*c* Sua.*d* Emaduisse.
isse.*e* Per caput
alicujus ju-
rare.*e* Longorum
Favens lin-
gua.*f* Discolor.
Ara gra-
minea.

Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ;
Quódque pio fufum stridat in igne merum.

Optime natalis (quamvis procul absumus) opto
Candidus huc venias, diffimilisque meo.

*a Sique
quod.*

a Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus,
Sit perfuncta meis tempus in omne malis.

Quæq; gravi nuper plusquam quassata procellâ est,
Quod superest tutum per mare navis eat.

*Filia Ovi-
dij.*

Illa domo, natâque suâ, patriâque fruatur;
Erepta hæc uni sit satis esse mihi.

Quatenus & non est in caro conjuge felix,
Pars vitæ tristi cætera nube vacet.

Vivat amétque virum, quoniam sic cogitur, absens;

*b Consum-
metque.*

b Consumâtque annos, sed diuturna, suos.

*Contagia
fati.*

Adjicerem & nostros: sed ne contagia fati
Corrumpant timen, quos agit ipsa, mei.

Nil homini certum est: fieri quis posse putaret,
Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis?

c Tamen.

Aspice, ut aura & tumens fumos è thure coortos
In partes Italas, & loca dextra ferat.

Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis:

Consilium fugiunt cætera pœnè meum.

Consilia

*Sacra Ro-
muli.*

Consilio commune sacrum cum fiat in arâ

Fratribus, alternâ qui periere manu:

Ipsa sibi discors, tanquam manderetur ab illis.

Scinditur in partes atra favilla duas.

Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar.

Et me Battiades iudice falsus erat.

d Consultus

e Alia.

Omnia nunc credo, cum tu *d* non stultus ab *e* arcto

Terga vapor dederis, Ausoniâque petas.

Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,

Nulla fuit misero festa videnda mihi.

f Heroism.

g Ection.

h Mores.

i Fide.

Edidit hæc mores illis *f* heroibus æques,

Queis erat *g* Eurition, Icarîusque pater.

Nata pudicitia est *h* secum, probitasque fidésque;

At non sunt istâ gaudia nata *i* die:

Sed labor, & curæ, fortunâque moribus impar,

Iustâque de viduo pœnè querela toro.

Scilicet adversis probitas exercita rebus

Tristi materiam tempore laudis habet.

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude, foret.
 Victor Echionias si vir penetrâisset in arces,
 Forsitan Evadnen vix sua nôset humus.
 Cùm Peliâ genitæ tot sint, cur nobilis una est?
 Nempe fuit misero nupta quod una viro,
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas;
 Laodameia nihil, cur referatur, erit.
 Et tua, quod a malles, pietas ignota b fuisset.
 c Implere ventis si mea vela sui.
 Dii tamen & Cæsar diis accessure, sed olim,
 Equârint Pylios cum tua fata dies:
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

ELEGIA VII.

Rogat Amicum quendam ne discedat ab officio.

TU quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici?
 Officiiue pium tam cito ponis onus?
 Sarcina, sum fateor; quam si tu tempore d duro d Nostro.
 Depositurus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis? Palinurus.
 Ne fuge, neve tuâ sit minor arte fides.
 Numquid Achilleos inter fera prælia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?
 Quem semel accepit, e nunquam Podalirius ægro e Nunquid.
 Promissam medicæ non tulit artis opem. Podalirius.
TURPIUS ejicitur, quàm non admittitur hospes; Turpius est
 Quæ patuit, dextræ firma sit ara meæ. abicere
 Nil nisi me solum primò tutatus es: at nunc quod subie-
 Me pariter serva, judiciûmque tuum. ris, quam
 Si modò non aliqua est in me nova culpa, tuamq; nunquam
 Mutârunt subitò crimina nostra fidem. subisse.
 Spiritus hic, Scythicâ quem non bene ducimus aurâ
 (Quod cupio) membris exeat antè meis:
 Quàm tua f delicto stringantur pectora nostro; f Dilecto.
 Et videar meritò vilior esse tibi.
 Non aded g toti satis urgemur iniquis, g Totis.
 Ut mea sit longis mens quoque mota malis.

- Finge tamen motam : quoties Agamemnone natum
Dixisse in Pyladen verba proterva putas ?
Nec procul à vero est, quod vel pulsarit amicum ;
Manist in officiis non minus ille suis.
Hoc est cum miseris solum commune beatis,
Ambobus tribui quòd solet obsequium :
Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos,
Virgâque cum verbis imperiosa facit.*
- Ira in cala-* Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes ;
mitosis non Non habet in nobis ullius ira locum.
habet locum Elige nostrorum minimum de parte laborum ;
a Reris. Isto, quo *a* quereris, grandius illud erit.
b Cele- Quàm multâ madidâ *b* celantur arundine fossæ :
brantur. Florida quàm multas Hybla tuetur apes :
Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre
Limite formicæ grana reperta solent :
c Circum- Tam me *c* circumstat densorum turba malorum ;
stant. Crede mihi, vero est nostra querela minor,
His qui contentus non est, in litus arenas,
In segetem spicas, in mare fundat aquas.
d Timores. Intempestivos igitur compesce *d* furores :
Vela neque in medio desere nostra mari.

E L E G I A VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum Getarum.

- a Ex illâ* **Q**UAM legis, *a* à Scythica tibi venit epistola terrâ,
b Additur. Latus ubi æquoreis *b* jungitur Ister aquis.
Si tibi contingit cum dulci vita salute,
Candida fortunæ pars manet una meæ.
Scilicet, ut semper, quid agam, carissime quæris.
Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
SUM miser ; hæc brevis est nostrorum summa ma-
Quisquis & offenso Cæsare vivet, erit. (lorum :
Turba Tomigianæ quæ sit regionis, & inter
Quos habitem mores, discere cura tibi est,
c Graiosq; Mistâ sit hæc quamvis inter *c* Græcôsque Getasque,
A malè pacatis plus trahit ora Getis,
Sarmaticæ major, Geticæque frequentia gentis,
Per medias in equis irque reditque vias :
In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
Telâque vipereo lurida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima a mortis imago: a Martis.
 Non coma, non ullâ barba resecta manu.
 Dexterâ non seghis b stricto dare vulnera cultro, b Fixo.
 Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.
 Vivit in his c igitur tenerorum lusor amorum: c Heu, non
 Hos videt, hos vates audit, amice, tuus, vestrorum
 Arque utinam d vivat & non e moriatur in illis; d Oblitus.
 Absit ab invisis & tamen umbra locis: d Vivas.
 Carmina quodd f vestro saltari nostra theatro, e Moriaris.
 Versibus & plaudi scribis, amice, meis: f Pleno.
 Nil equidem feci, ru scis hoc ipse, theatris:
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Non ramen ingratum est quodcunq; oblivia nostri
 Impedit, & profugi nomen in g urbe refert. g Ora.
 Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor,
 Carmina devoveo, Pierid æque meas:
 Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,
 Vulneribusque meis tela cruenta sequor.
 Quæq; modò Euboicis lacerata est fluctibus, audet
 Graia h Caphareâ currere puppis i aquâ. h Capha-
 k Non tamen ut lauder, vigilo; curamque futuri ream.
 Nominis, utiliùs quod latuisset, ago. i Aquam.
 Derineo studiis animum, fallòque labores; k Nec.
 Experior curis & dare verba meis. l Dolores.
 Quid potiùs faciam desertis solus in oris? Curis dare
 Quamve malis aliam quærere coner opem: verba.
 Sive locum specto: locus est inamabilis, & quo Scythæ ne
 Esse nihil toto tristius orbe potest: homines
 Sive homines; vix sunt homines hoc nomine digni; quidem.
 Quàmque lupi, sævæ plus feritatis habent.
 Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum?
 Victæque pugnaci jura sub ense jacent.
 Pellibus & laxis arcent mala frigora brachis;
 Oræque sunt longis horrida tecta comis.
 In paucis m extant Græcæ vultigia linguae: m Rema-
 Hæc quoque jam Getico barbara facta sono est. nent.
 n Unus in hoc o nemo est populo, qui fortè Latine n Ullus.
 Quælibet è medio reddere verba queat. o Non.
 Ipse ego Romanus vates (ignoscite Musæ)
 Sarmatico cogor plurima more loqui.

a *En.*

a Et pader, & fateor; jam desuetudine longâ
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.
 Nec dubito quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara; non hominis culpa, sed ista loci est,
 Ne tamen Ausoniæ perdam commercia linguæ,
 Et fiat patrio vox mea muta sono;
 Ipse loquor tecum, desuetæque verba retracto,
 Et studii repeto signa sinistra mei.
 Sic animum tempûsque traho, mæque ipse reduco,
 A contemplatu b femoveoque mali.
 Carminibus quæro miserarum obliviam rerum;
 Præmia si studio c consequar ista, sat est.

b *Submoveo-
que.*c *Consequor.*

ELEGIA IX.

Invehitur in quendam, quod se lacefferat.

NON adeo cecidi quamvis abjectus, ut infra
 Te quoq; sim, inferius quo nihil esse potest.

Quæ tibi res animos in me facit, improbe? cûve
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?

Nec mala te reddunt mitem placidumque jacenti

Nostra, quibus d possunt illacrymare feræ?

Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe

Numen, & exosæ verba superba deæ?

Exiget e ah dignas ultrix Rhamnusia penas!

Imposito calcas f quodd mea fara pede.

Vidi egog naufragiumque, viros & in æquore mergi,

Et nunquam dixi, Justior unda fuit.

Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,

Nunc mendicato pascitur ille cibo,

Passibus ambiguis FORTUNA volubilis errat;

Et manet in nullo certa tenâxque loco.

Sed modò læta manet, vultus modò sumit acerbos;

Et tantum constans in levitate sua est.

Nos quoque floruimus: sed flos h fuit ille caducus;

Flammæque de stipulâ nostra, brevisque fuit.

Neve tamen totâ capias fera gaudia mente;

Non est placandi spes mihi nulla dei:

Vel quia peccavi citra scelus; utque pudore

Non caret, invidia sic mea culpa caret:

Vel quia nil ingens, ad finem solis ab ortu,

Illo, cui parer, mitius orbis habet

d *Possint.*

*Fera illa-
crymant
malis.*

e *At.*f *Quid.*g *Navi*

*fragum qui
riserat.*

*Fortuno vo-
lubilitas.*

h *Erat.*

Scilicet

Scilicet

Mol

Exemp

Cun

Si num

Inve

Ergo n

Rest

Posse p

Ut v

Utque

Hæc

O T

Te can

Crev

Quid t

Exul

Te præ

Scrip

Nec tibi

Hic

Cæsar

Grat

Ille ded

Et fa

Cumqu

Pars

Naufrag

Nec o

Semine

Hoc o

Dii tibi

Non p

Hæc me

Poner

Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
 Molle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemploque deum, quibus accessurus & ipse est,
 Cum pœne veniâ plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
 Invenies nitidum sæpius a isse diem.
 Ergo ne nimium nostra latere ruinâ;
 Restitui quondam me queque posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
 Ut videas mediâ tristis in urbe meos;
 Utque ego te videam causâ graviore fugatum:
 Hæc sunt à primis proxima vota b meis.

*Dies sereni
 plures quam
 nebulosi.
 a Effe.*

b Mihi.

ELEGIA X.

*Car amici cujusdam nomen non ponat in
 carminibus suis.*

O Tuas si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quàm mihi sæpe fores!
 Te canerem solum meriti memor, inque libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem, totâ sciretur in urbe
 Exul in amissâ si tamen urbe legor:
 Te præsens mitem nôset, te serior ætas;
 Scripta vetustatem si modò nostra c ferunt,
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector:
 Hic d te servato vate maneret honor.
 Cæsaris est primum munus, quod ducimus auras;
 Gratia post magnos est tibi habenda deos.
 Ille dedit vitam: tu, quam dedit ipse, tueris;
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumque perhorreret casus pars maxima nostros,
 Parsetiam credi perimuisse velit:
 Naufragiumque meum tumulo f spectaret ab alto;
 Nec dederit nanti per freta sævia manum:
 Seminecem Stygiâ revocâsti solus ab undâ. (est,
 Hoc quoque, quod memores possumus esse, tuum
 Dii tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos!
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hæc meus argutis, si tu paterere, libellis
 Poneret in multâ luce videnda labor.

c Ferunt.

d Tibi.

*Dare vitam
 e tueri.
 e Perhorru-
 erit.*

f Spectaret.

Nunc

- a Se quoque nunc.* Nunc quoq; jam, quamvis est iussa quiescere, qui
b Lusitan- tem. Nominet invitum, vix mea Musa tenet :
c Pressa. Utque canem pavidae nactum vestigia cervæ,
Officio lædere. Latrantem frustra, copula dura tenet :
d Nisi si. Utque fores nondum referati carceris acer
e Solare. Nunc pede, nunc & ipsa fronte lacessis equus :
 Sic mea lege datâ vincta atque inclusa Thalia
 Per titulum vetiti nominis ire cupit.
 Ne tamen officio memoris lædaris amici,
 Parebo iussis (parce timere) tuis.
 At non parerem, *d* si non meminisse putares ;
 Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.
 Dumq; (quod ô breve sit !) lumen & vitale videbo
 Serviet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA XI.

Exilium triennale.

Queritur se jam triennium exulare in Ponto.

UT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister
 Facta est Euxini dura ter unda maris.

At mihi jam videor patriâ procul esse tot annis.

Dardana quot Graio Troja sub hoste fuit.

Stare putes, aded procedunt tempora tardè ;

Et peragit lentis passibus annus iter.

Nec mihi solstitium quidquam de noctibus aufert ;

Efficit angustos nec mihi bruma dies.

Scilicet in nobis rerum natura novata est,

Cùmque meis curis omnia longa facit.

An peragunt solitos communia tempora motus ?

a Longa.

Suntque magis vitæ tempora *a* dura meæ ?

Litus Euxinum.

Quem tenet *b* Euxinus mendax cognomine *c* Ponto

b Euxini.

Et Scythici verè terra sinistra freti.

c Litus.

Innumeræ circum gentes fera bella minantur ;

d Sibi non

Quæ, *d* nisi de rapto, vivere turpe putant.

e Ægre.

Nil extra tutum est ; tumultus defenditur *e* ipse

f Cum.

Moenibus exiguis, ingenioque loci.

f Quod minime credas, at avis, densissimus hostis

Advolat, & prædem vix bene visus agit.

Sæpe intra muros, clausis venientia portis

Per medias legimus noxia tela vias.

g Rus.

Est igitur rarus quiq; jam colere audeat ; isque

Hâc arat infelix, hâc tenet arma manu.

Sub

ubi galea pastor junctis pice cantat avenis:
 Proque lupo pavidæ bella verentur oves.
 Ix ope castelli defendimur; & tamen ingrus
 Mistra facit Graiis barbara turba metum.
 Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo
 Barbarus, & recti plus quoque parte tenet.
 Quos, ut non timeas, possis odisse, vivendo
 Pellibus & longa a tempora tecta comâ.
 Hos quoque, qui geniti Graiâ creduntur ab urbe,
 Pro patrio cultu Persica Braccha regit.
 Exercent illi sociæ commercia linguæ;
 Per gestum res est significanda mihi.
 barbarus hic ego sum, b quia non intelligor ulli,
 c Derident stolidi verba Latina Getæ:
 Téque palam de me tutò malè sæpe loquuntur;
 Forsitan obijciunt exiliûmque mihi.
 Utque sit, in me aliquid, si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties adnuerimque putant.
 Adde, quod injustum rigido jus dicitur ense;
 Dantur & in medio vulnera sæpe forc.
 Duram lachesis, quæ tam grave fidus habenti,
 Fila dedit vitæ non breviora meæ!
 Quod patriæ vultu, vestroque caremus, amici;
 d Quod sic in Scythicis e gentibus esse queror;
 Utraque pœna gravis: merui tamen urbe carere,
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor, ah demens! ipsam quoque perdere
 Cæsaris offenso numine, dignus eram. (vitam,

Barbara
 Gracis per
 mixta.

a Corpora.

Ovidius
 gestu locu-
 tus.

b Qui.
 c Et ri-
 dent.

Jus anna-
 tum.

d Quodque
 hic.
 e Finibus.

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem vocasset.

Q Uod te nescio quis per jurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, litera quesita tua est.
 Adolui, non tam mea quod fortuna malè audit,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser:
 Quàm quia, cui minimè vellem, sum causa pudoris,
 Téque reor nostris erubuisse malis.
 Ferfer, & obdura; multò graviora tulisti.
 a Eripuit cum me b Principis ira tibi.

a Surripuit.

Fallitur b Vindicis.

Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exul ;

Mellior est culpam poena secuta meam.

Maxima poena mihi est, ipsum offendisse ; prius

Venisset mallet funeris hora mihi.

a Tamen.

Quassa a quidem nostra est, b non c merfa, nec obruta

b Nec.

Utque caret portu, sic tamen extat aquis,

c Fracta.

Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,

Nihil a-

Qui merui vitio perdere cuncta meo.

demptum

Sed quia peccato facinus non adfuit d ullum,

Ovidio, nisi

Nil nisi me patriis iussit abesse focis.

jus urbis.

Utq; aliis quorum numerum comprehendere non est,

d Illi.

Cæsareum numen sic mihi mite fuit,

Ipse relegati, non exulis utitur in me

Nomine : tuta suo iudice causa mea est.

Jure igitur laudes, Cæsar, pro parte virili,

Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.

Jure deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant ;

e Diu.

Teque velint sine se comprecor esse e Deum.

Optat idem populus sed ut in mare flumina vastum

Sic solet exiguae currere rivus aquæ.

At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,

Nomine mendaci parce gravare meam.

ELEGIA XIII.

Ad Amicum. qui monebat ut exilium

Carminibus oblectaret.

SCribis ut oblectem studio lacrymabile tempus

Ne pereant turpi pectora nostra situ.

Difficile est, quod amice mones, quia carmina lætum

Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.

Nostra per adversas agitur fortuna procellas ;

Sorte nec ulla meâ tristior esse potest.

f Ludet.

Exigis ut Priamus natorum in funere f plaudat,

Et Niobe festos ducat ut orba choros.

Luctibus, an studio videor debere teneri,

Solus in extremos iussus abire Getas ?

g Hic vali-

Des licet g invalido pectus mihi robore sultum,

do.

Fama refert Anyri quale fuisse reo :

Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ ;

Ira Dei.

Plus valet humanis viribus ira Dei.

le senex

Scribere

t veniam

Omnis

(navis timor

Cinctus

dde, qu

Torpet

ertilis as

Nil nisi

tempore

Carcer

ertitur i

Siqua

le quoq

Illi, q

ontudit

Et pars

epe tam

Inque

armina

Digna

enique

Et g fa

ominis

Dum t

on ade

Si lice

n, qui

Scribe

ace, no

Vos e

que d

Sic e

il mi

Sed fu

t puto

Hic n

on libe

Verba

II

le senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hōc casu sustinuisse opus.
 t veniant patriæ, veniant oblivia nostri,
 Omnis & admissi sensus abesse queat :
 vist timor officio fungi vetat ipse quieto ;
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 dde, quod ingenium longâ rubigine læsum
 Torpet, & est multò, quàm fuit antè, minus.
 ertilis assiduo si non renovetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen habebit a humus.
 tempore qui longo steterit, malè currit ; & inter
 Carceribus missos ultimus ibit b equus.
 ertitur in teneram carièm, rimisque dehiscit,
 Siqua diu solitis cymba vacavit aquis.
 le quoque c despero (fuerim cùm parvus & antè) c Despera
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
 ontudit ingenium patientia longa d malorum ; d Laborum
 Et pars antiqui e nulla, vigoris f adest. e Magna.
 epe tamen nobis ut nunc quoq; sumpta tabella est, f Abest.
 Inque suos volui cogere verba pedes :
 armina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
 Digna sui domini tempore, digna loco.
 enique NON parvas animo dat gloria vires ;
 Et g facunda facit pectora laudis amor. g Facunda.
 ominis & famæ quondam fulgore trahebar, Facunda
 Dum tulit antennas aura secunda meas. laudis amor
 on adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ ; facundos
 Si liceat, nulli cognitus esse velim. facit.
 n, quia cesserunt primò bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
 ace, novem, vestrà liceat dixisse, sorores,
 Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
 tque dedit justas tauri fabricator aheni, Perillas.
 Sic ego do pœnas artibus ipse meis.
 il mihi h debebat cum versibus ampliùs esse ; h Debuisset
 Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
 t puto, si demens studium fatale retentem,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus.
 on liber hic ullus, non qui mihi commodet aurem,
 Verbâque significant quid mea norit, adest.
 Omnia

*a Omnia
quæ possunt
plena timo-
re sonant.
Naso Geti-
cam liu-
guam cal-
luit.*

Omnia barbariæ loca sunt, vocisque ferinæ ;
a Omnia sunt Getici plena timore soni.
 Ipse mihi videor jam dedidicisse Latine ;
 Jam didici Geticè Sarmaticèque, loqui.
 Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
 A componendo carminis Musa potest.
 Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos ;
 Exitus est studii parva favilla mei.
 Nec possum, & cupio non ullos ducere versus ;
 Ponitur idcirco noster in igne labor.
 Nec, nisi pars casu flammis erepta, dolove,
 Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
 Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum
 Perdidit, in cineres ars mea versa foret !

ELEGIA XIV.

*Ad Amicum, quod literas non daret, cum fa-
ceret cetera.*

*b Rem si
quis quâ.*

c Sed quod.

d Ni.

e Neges.

f Possit.

HAnc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem
 Mittere *b* si quisquam, quo caret ipse, pote
 Æger enim traxi contagia corpore mentis,
 Libera tormento pars mihi nequa vacet.
 Perque dies multos lateris cruciatibus uror ;
c Sic quoque non modico frigore læsit hyems.
 Si tamen ipse vales, aliquâ nos parte valemus ;
 Quippe *me* est humeris fulta ruina tuis.
 Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumque
 Per numeros omnes, hoc tueare caput :
 Quod tua me raro solatur epistola, peccas :
d Remque piâ præstas, *d* & mihi verba *e* negas
 Hoc, precor, emenda : quod si correxeris unum
 Nullus in egregio corpore nævus erit.
 Pluribus accusem, fieri nisi *f* posset ut ad me
 Litera non veniat ; missa sit illa tamen.
 Dii faciant ut sit temeraria nostra querela,
 Téque putem falsò non meminisse mei.
 Quod precor, esse liquet : neq; enim mutabile robur
 Credere me fas est pectoris esse tui.
 Cana priùs gelido desint absinthia Ponto,
 Et caret dulci Trinacris Hybla thymo ;

memorem quàm te quisquam convincat amici;

Non ità sunt fati stamina nigra mei.

Nigra stamina.

Tu tamen ut falsæ possis quoque pellere culpæ

Crimina, quod non es, ne videre cave.

Urque solebamus consumere longa loquendo

Tempora, a sermoni deficiente die;

a Sermonem

hic ferat, ac referat tacitas nunc litera voces,

Et peragant linguæ charta manûsque vices.

Quod *b* tibi ne nimium videar, diffidere, sitque

b Fore.

Verbis *c* hoc paucis admonuisse satis:

c Hic.

accipe, quo semper finitur epistola verbo,

Atque meis dissent ut tua fata, vale.

ELEGIA XV.

Ad Uxorem, quod suis Libris sit æterna.

Quanta tibi *d* dederim nostris monumenta *e* libel-

d Dederint

O mihi me conjux charior, ipsa vides. (lis, *nostris.*

trahat auctori multum fortuna licebit:

e Libelli.

Tu tamen ingenio clara ferere meo.

Quinque legar, pariter mecum tua fama legetur;

f Non potes in mœstos omnis abire rogos.

f Nec.

Quinque viri casu possis miserranda videri,

Invenies aliquas, quæ, quod es, esse velint;

Quæ te nostrorum cum sis in parte malorum,

Felicem dicant, invidiantque tibi.

Non ego divitias dando tibi plura dedissem;

Divitiæ

DIVITIS ad manes nil feret umbra suos.

ad inferos

perpetui fructum donavi nominis; idque

non perve-

Quo dare nil potui munere majus, habes.

niant.

Adde, quod *g* & rerum sola es tutela mearum;

g U.

Ad te non parvi venit honoris onus.

Quod nunquam vox est de te mea muta, tuique

Judiciis debes esse superba viri.

Quæ nè quis possit temeraria dicere, persta?

Et pariter serva meque piamque fidem.

Nam tua, dum sterimus, turpi sine crimine mansit,

Et famæ probitas irreprehensa fuit.

at *h* eadem nostrâ i nunc est tibi facta ruinâ;

h Ea del

Conspicuum virtus hic tua ponat opus. (est, *i Non.*

SSE bonam facile est, ubi quod vetat esse remotum

Et nihil officiis nupta quod obstat habet.

Cum

Vera amicitia. Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
 Id demum est pietas, id socialis amor, (bernat
a Gubernet. RARA quidem est virtus, quam non fortuna a gu-
 Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede.
b Si qua ta- b Si tamen est pretium cui virtus ipsa petitum,
men pretii Inque parùm lætis ardua rebus adest :
sibi merces Si tempus numeres, per secula nulla tacetur :
ipsa petita Et loca mirantur quæ patet orbis iter.
est. Aspicias ut longo teneat laudabilis ævo
Fides Penelopea. Nomen inextinctum Penelopea fides ?
 Cernis ut Admeti canteretur, & Hectoris uxor ?
 Ausaque in accensos Iphias ire rogos ?
 Ut vivat famæ conjux Philaceia, cujus
 Iliacæ primo vir pede preffit humum ?
c Morte c At nece nil opus est pro me ; sed amore fidæque :
nihil opus Non ex difficili fama petenda tibi
est. Nec te credideris, quia non facis ista, moneri :
Nil opus est Vela damus, quamvis remige d puppis eat.
Lethe. QUI Monet ut facias, quod jam facis ; ille monendo
d Navis. Laudat, & horatu comprobat acta suo.

FINIS.

hat
gu-

ne:

ndo